24ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6594 — 14 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1907 — ՈՒՐԲԱԹ — 19 ՇԱՊԱՆ 1325 — 27 Septembre 1907 — 24me année № 6594

«ԱՐԵՒԵԼՔ»
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ, ԳԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 80 Ղրշ.
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 45 »
ԴԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 108 »
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 60 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿՐԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 25 Ֆրք.
» » » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 20 »
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԵԱՒԲԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ

10 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

آره‌ولك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قره‌کین بویاجیان
درعلیه غلطه

"ARÉVELK,,
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur - Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Consple, Galata

10 PARAS

ԿԵԱՆՔԸ ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԷՋ

(ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ)

Երեք օրուան հաճելի և միանգամայն քիչ չար յոգնեցուցիչ ճամբորդութիւն մը կատարելէ վերջ, երկուշաբթի կէսօրին Պերլին կը հասնիմ։ Առանձին, առանց օձ և բարեկամի, այս հոյակապ քաղաքին մէջ կորսուելու վախը մէկդի դնելով, գոյներս կայարանը կը ձգեմ ու քաղաքը պտտելու նպատակով դուրս կ'ելլեմ։ Օդը՝ հակառակ այնքան տաք չըլլալուն, Պերլինի համար չատ նպաստաւոր կրնար համարուիլ։ խեղճերը, ամբողջ ամառ անձրեւէն զատ ուրիշ բան չտեսնելուն, արեւին է՛ն տկար հառաջդային իսկ անօրինակ ուրախութիւն մը կուտար անոնց դէմքերուն։

Կրնաք հաւատցնել ուրեմն թէ բազմութիւնը, անցուդարձը ո՛ր ասիճան դրաւած էր Պերլինի լայն ու երկայն փողոցները, մանաւանդ կիները, կամ աւելի իգական սեռին պատկանողները, որոնք առաւօտէն մինչեւ իրիկուն, օդը՝ ըլլայ դեղեցիկ, ամպոտ կամ անձրեւոտ, փողոցներէն պակաս չեն երթեր։ Այդ օրը՝ մանաւանդ Ֆրիթիկէ և Լայբցիկէր փողոցները, Պերլինի է՛ն բանուկ և է՛ն աղմկալից փողոցներէն երկուքը, գրեթէ անանցանելի դարձած էին։ Կառքերը մէկ կողմէն, ելեկտրական թրամվէյները, ինքնաշարժ կառքերը, հանրակառքերը և երկանիւները միւս կողմէն, ահռելի ժիսը մը կը բարձրացնէին փողոցներուն մէջ։ Դալով ինձի, ինքզինքս բնաւ օտարական մը հանդամանքը չտալով, Պերլինը՝ Բերլի կամ Բրինքիրոյի նման ճանչցածի պէս, լուռ և անտարբեր կը յառաջանամ, դիտելով միւնոյն ատեն հոյակապ չէնքերը, լիւատակարանները, արձանները և վաճառատունները։

Բաւական քալելէս վերջ, կը զգամ թէ բոլորովին հեռացած ու չեղած եմ Ֆրիտրիխ պողոտայէն, զոր իբր ուղեցոյց բռնած էի ինծի։ Ետ կը դառնամ և ան՛ուրիշ նոր փողոց մը դէմս կ'ելլէ։ աջ կողմս բոլորովին անծանօթ կ'երեւի։ ձախիս չեմ ուզեր դառնալ, վախնալով որ ա՛լ աւելի կը շեղիմ։ Ցանկարծ նամակատան պաշտօնեայ մը կը նշմարեմ փողոցին անկիւնը։ դէպ ի երեն յառաջանալով Ֆրիտրիխ Շթրասէին ո՛ւր գտնուիլը կը հարցնեմ։ «A! lieber Freund, կը յարէ մարդու�ը, ունգային ու կէս ծիծաղկոտ չեշտով մը, չա՛տ հեռու ես», ու մինչ նոյն ատեն կը ջանայ բացատրել Ֆրիտրիխ Շթրասէն, առանձ աւելի փողոցներու անուններ տալով, որոնց մէկէն ելլելով, միւսը պիտի մտնէի, մէկուն ալէն պիտի երթայի, միւսին ձախէն պիտի դառնայի...։ Դիւրարկս բարձրացնելով խորին շնորհակալութիւններս կը յայտնեմ պաշտօնեային, իբր թէ՝ գէթ փոքր ինչ օգտակար եղած ըլլար ինծի։

Ու կ'որոշեմ յառաջանալ ո՛ւրոր համբայ գտնեմ, խորհելով միանգամայն թէ հեռաշէտ նոր փողոցներ, նոր տեղեր ու նոր չէնքեր պիտի տեսնեմ։

Պերլին՝ իր անհամար փողոցներէն դատելով, կրնամ վստահեցնել ձեզ թէ, իբր լաբիրինթոս, աշխարհի բոլոր քաղաքներուն մէջ էն նշանաւորներէն մէկն է։ Պերլինցին իսկ՝ իր ընակած տեղէն զատ միւս փողոցները այնքան լաւ չի ճանչեր։ եթէ ելեկտրական թրամվէյները չըլլային, նոյն իսկ բնիկը պիտի կորսուէր այդ լաբիրինթոսին մէջ, օ՛ր մնաց օտարական մը, որ հազիւ քաղաքը տեսած կոխած, չի գիտեր չիտակ կամ սխալ ճամբան։ Ցանկարծ ելեկտրական թրամվէյներուն մէկուն վրայ գանուող փողոցներու անուններուն մէջ Ֆրիտրիխ Շթրասէն աչքիս կը զարնէ. առանց վայրկեան մը վարանելու կը ցատկեմ մէջը ու քառորդ ժամ վերջ Ֆրիտրիխ Շթրասէ կը հասնիմ։

Պերլինի դիւրութիւններէն մէկը ելեքտրական թրամվէյն է. 10 ֆէնիկով (20 փարայէն քիչ մը աւելի) քաղաքին մէկ ծայրէն միւսը կրնաս երթալ։ Դալով փոխոցներուն՝ մանաւոր հոգածութեան և կարգապահութեան ենթակայ են միշտ։ Օրուան իւրաքանչիւր պահուն, աւլողները և մաքրողները գործի վրայ են. ասոնցմէ զատ կան նաեւ լուալու, մաքրելու և սրբելու յատուկ մեքենաներ։ Իւրաքանչիւր փողոցի մէջ մէյ մէկ թաղապետական պաշտօնեաներ կան, որոնք՝ կառքերու, հանրակառքերու և ինքնաշարժ կառքերու անցուդարձը կ'ուղղեն։ Այս կարգապահութեան շնորհիւն է որ, այնքան իրարանցումին մէջ, վանդ կամ ո և է արկած գրեթէ բնաւ չի պատահիր։

Հոս՝ կիները (չհաշուած ամէնքը) չափէն աւելի աչքայժ, աշխատասէր և գործունեայ տարբ մը կը կազմեն։ Վաճառատուններուն և խանութներուն հարիւրին ութսունը կիներ կը բանեցնեն. երեւակայեցէք որ դեռատի կիներ ու աղջիկներ օրոնք մասնամասութեամբ կը պարապին և օրն ի բուն կացին ու դանակը ձեռքերնին ոսկոր ու միս կը ջարդեն։

Դիրքերը ամբողջ քաղաքը ելեկտրական լոյսերով շողշողուն, չատ հիանալի ու գեղեցիկ տեսարան մը կը պարզէ։ Շատ անգամ կը մտնամ գիշերուան պահու մէջ գտնուիլդ, այնքա՛ն լոյսերը, իրարմէ փայլուն, իրարմէ ցայտուն, ցերեկուան ազդեցութիւնը կը թողուն շուրջդ։ Լոյսերու այս տարափին մէջ աչքիս մէկէն կը զարնէ Automat բառը, որ խանութի մը ճակատը զետեղուած՝ իւրաքանչիւր վայրկեան ելեկտրական գունագոյն լոյսերով կը զարդարուի։ Խանութէն ներս կը նայիմ ու կը տեսնեմ ինչ որ լսած էի արդէն Պոլիս գտնուած միջոցիս։ Դարեջարի և ուսկիի համար մասնաւոր տեղեր կան որոնք վրայ դասուած ծակի մէջ 10 Ֆէնիկի կամ տեղւոյն համեմատ աւելի կամ պակաս ձգելով, գաւաթ մը դարեջար, սուրճ, քաքաօ, կամ բաժին մը աղանդեր կը ստանաս։ Ներս կը մտնեմ. ոմանք նստած, ոմանք ոտքի վրայ ուտելով կամ խմելով զբաղած են։ Կ'ուզեմ փորձել. գաւաթ մը դարեջար, մէկ երկու կտոր ալ աղանդեր կ'առնեմ, հետաքրքրութիւնս յագեցնելու նպատակիս հետ միասին փորս ալ կշտացնելու դիտաւորութեամբ։ Եւ սակայն հարիւ մասամբ մը կրնամ կշտանալ 40 Ֆէնիկով, մինչ անդին 50-60 Ֆէնիկով գիշերուան ճաշ մը կրնաս ընել, գարեջարդ ալ մէկտեղ։ Խանութէն դուրս կ'ելլեմ, խորհելով միանգամայն թէ այդ Automatի դրութիւնը շատ գեղեցիկ բան մը կրնայ ըլլալ Պերլինցիին համար, որ կրնայ միայն գարեջարով ու պատառ մը հացով կշտանալ, բայց Արեւելքցին ո՛ւր որ ալ գտնուի, ամէն օր իր կանոնաւոր ճաշը պէտք է ունենայ, չմոռնանք ըսել թէ հացն ալ կարելի եղածին չափ առատ։

Երեքշաբթի կէս օրէն վերջ Շաբաթ-Թէնպուրգ կ'ելլեմ, Պերլինէն 15-20 վայրկեան հեռու արեւմտեան ծայրը գտնուող գեղեցիկ ւեան մը, որու մասին յաջորդ անգամ կը խօսանամ գրել։ Հոս տեսնեակ մը կը վարեմ ու քիչ յետոյ դոյքերս ալ կայարանէն կը փոխադրեմ։

Երկու երեք օրէ ի վեր երկինքը ամպոտ է. արեւը իրիկուան դէմ կը ցուցնէ իր դէմքը, սակայն առաւօտուն կապոյտը վերեսին ծածկուած է։ Շուրջիս մեկնամաղձութիւնն է, կը խորհիմ, թերեւս, որ դիս ալ քիչ չատ մելամաղձոտ ու տխուր ըրած է։ Սակայն, որքան ալ վստահ չըլլամ այս մասին, սա որոշ գիտեմ թէ ընտանիքէ, սիրելիներէ և բարեկամներէ բաժնուիլը և անոնցմէ հեռու դրամնուիլը չատ ծանր ու դժուար է, բան մը զոր Պոլսէն հեռանալէս վերջ միայն հասկցայ և հիմա հեռագնեաէ ա՛լ աւելի կը զգամ։

Ա. Յ. ՊԱՌԱՒԵԱՆ

Շարլոթենպուրգ 20 սեպտ. 1907

ՊԷՏՔԷ ՔԵՆԻՒՆ ՀԵՏ ԱՄՈՒՍՆԱՆԱԼ

ԱՆԳԼ. ՆՈՐ ՕՐԻՆԱԳԻՏԻ ԱՌԹԻՒ

Մինչ Թրիպոլեի խորհրդարանական խմբագիրը անցեալ օգոստոս 20ին ամապարանոթ դուրս կ'ելլէր Ուէսթմինսթրի գմբեթաւոր շէնքէն, ծերուկ պարոն մը կեցուց զանի, սա անձկագին հարցումը ուղղելով. «Քանի՞ ձայնով քուէարկուեցաւ։ — Յի դէմ 111 ձայնով, պատասխանեց չատպող լրագրը, չարունակելով իր վազքը։ — Ա՜հ, պարոն, ինչ հիանալի օր, գոչեց ծերունին։ Բանարկինգ տարիէ ի վեր կը սպասէի. փութամ կնոջս հեռագրել այդ լուրը»։

Բայց բիբորդերը արդէն իսկ հեռացած էր ու կառք մը նստած դէպի Պուվրիի փողոց կ'ուղղուէր, գիւերային Լոնտոնի չքեղօրէն լուսաւորուած փողոցներէն անցնելով։

Երեսփ. ժողովը այդ իրիկուն երկրորդ ընթերցումով քուէարկած էր քէնիին հետ ամուսնութեան օրինագիծը։

Անգլիոյ քաղաքային օրինագրքին մէջ կատարուած այդ փոփոխութեանը համար աւելի մեծ թափուած է քան թէ ազատ-փոխանակութեան ու նաւային սպառազինութեանց համար։ Այս միջոցս, այսինքն օրինագծին քուէարկումէն երեք շաբաթ յետոյ, լրագիրները տակաւին սիւնակներ կը նուիրեն այդ խնդրին, և քաղաքական քրոնիկագիրները կը հաւատան թէ խորհրդարանական արդի նստաշրջանին մէջ քուէարկուած ամէնէն զդայացուցիչ օրէնքը կը ձեւացնէ ան, թէև խնդիրը դառնայ մեռած կնկան քրոջը հետ ամուսնութիւնը թոյլատրող օրէնքի մը վրայ։ Այդ հանուած օրինագծին շուրջ յարուցուած աղմուկը այնքան հետաքրքրաշարժ օրինակ մըն է անգլիական մտաւորականութեան որ կ'արժէ քանի մը լրացուցիչ տողեր նուիրել այդ խնդրին։

Մինչեւ 1835 դէպ ի ետ երթալու է, այդ խնդրին ծագումը գտնելու համար, որ ալ ետ հռչակաւոր դարձած է Անգլիոյ խորհրդարանական տարեգրութեանց մէջ։ Ցարդ իր քէնիին հետ ամուսնացող այրին կրնար օրինաւորապէս ամուսնացած նկատել ինքզինքը, բայց սա վանգը կար որ եկեղեցական տեսակները կարող էին չեղեալ համարելու. Եկեղեցիին կանոններուն հակառակող այդ կարգի ամուսնութիւն մը։ Ճիշդ այդ հաւանականութեան համար մասնաւորութեան մասնուած էր Պօֆորի դէպքը, որ իր հանդուցեալ կնկան քրոջը հետ ամուսնացած էր։ Իր ժառանգորդը, որ յիսուն հազար ակոսի չափ գետնի մը պիտի տիրանար, օրին՝ մէկը կրնար ապօրինի զաւակ մը նկատուիլ քիմնանդիր եպիսկոպոսներու կողմէ։ Ուստի ազդեցիկ ազնուականը իրաւախոհութիւն մը կնքեց եկեղեցական իշխանութեանց հետ, որոնք իր ամուսնութիւնը վաւերացուցին բացառիկ օրէնքով մը, և նոյն իսկ դուքսը չատագով չհանդիսացաւ անոր։ Իր հասարակական պէտքին դոհացում տալէ յետոյ, անգլիական բարձրատիճան կղերին պահանջումներուն հաւանեցաւ։ Այնուհետեւ արգիլուած էր այդ կարգի ամուսնութեանց կնքումը։ Այդ մասնաւոր առանձնաշնորհումը վայելողներուն մէջ վերջինը պիտի ըլլար Պօֆորի դուքսը։

Այսպէս, 1835էն ի վեր, ամէն Անգլիացի որ քէնիին հետ կ'ամուսնանար, օրէնքին անտեսած կը համարուէր և իր զաւակները ապօրինի հռչակուելու ամօթին կ'ենթարկուէր։ Հակառակ այդ արգելքին, չատեր իրենց քէնիին հետ ամուսնութիւններ կնքեցին, օգտուելով այն ծայրայեղ դիւրութենէն որով ամուսնութիւնները կը կատարուին Անգլիոյ մէջ, ուր Ֆաղաքապետարան կը ներկայանան, յայտարարելով թէ կը փափաքին ամուսնանալ։ Առանց ոչ է թուղթ ու վկայագիր պահանջուելու, ներկայացողները այր և կին կը հռչակուին։

Ամուսնական Օրէնքի բարեփոխումի Ընկերակցութեան քարտուղար Պ. Բէյնթըրլէյն, որ իր բովանդակ կեանքը նուիրած է 1835ի ամուսնական արգելիչ օրէնքը վերցնելու, յայտարարած է թէ Անգլիոյ մէջ տարին 500 ամուսնութիւններ կը կնքուին քէնիներու հետ։ Այդ Ընկերութեան հոգին կը կազմէ Պ. Հոլման Հընդ, որ նախագահի պաշտօն կը վարէ, և իր անոգիւտ նպատակը ամէն երաշխաւորութիւն կ'ընծայէ այդ մասին։ Ռօսէթիի և Պրն Ճօնսի այդ պատկառելի բարեկամը արդի ժամանակներու ամէնէն աւելի քրիստոնէական ոգի կրող նկարիչն է։ Բրիստոսի կեանքն առնուած իր նշանաւոր նկարները, որոնք Անգլիոյ բոլոր թանգարանները կը զարդարեն, ըստ բաւականին ցոյց կուտան թէ Հոլման Հընդ չի հաւանաւորեր, անբարոյական միութիւնները դիւրացնող Ընկերակցութիւն մը։

Սակայն Անգլիական եկեղեցին իր ամէնէն հեղինակաւոր ներկայացուցիչներուն միջոցաւ արդարիւն ու հոգեկան նըեատած է այդ Ընկերակցութեան յարուցած պայքարը։ Լորտ Սոլզպըրիի կերպաւոր որդին, Լորտ Հ. Սէսիլ, վերին առաջնորդի ազգակիցն ու անբարոյական միութիւն մը նկատած է քէնիին հետ կնքուած ամուսնութիւնը։ Կէս դարու պայքար մը մղուելէ յետոյ միայն կարելի եղաւ օրէնքին բարեփոխութիւնը ձեռք բերել։

Այս պայքարը անգլիական լրագրի մը կողմէ կը նկատուի «ժամանակից քաղաքական պատմութեան մէջ ամէնէն նըշանակալիցը» և 1847էն ի վեր առաջարկուած ութը յաջորդական օրինագծեր ի վեր կը հանեն անոր այլազան հանգրուանները։ Ութ անգամ Երեսփ. ժողովը առաջին, երկրորդ ու երրորդ ընթերցումով քուէարկեց, և ութ անգամ Լորտերու ժողովը՝ աւանդական ու յետադիմական ոգիի պաշտպան՝ չթոյլատրեց անոր վերջնական վաւերացումը։ Այդ յամառութեան արդիւնքը սա եղաւ որ տասը հազար Անգլիացիներ, քէնիի հետ կնքուած ամուսնութիւններէ ծնած, ապօրինի զաւակի դասակարգը պիտի կրէին իրենց ճակտին վրայ՝ ամբողջ կեանքերնուն մէջ։ Ամուսնական նոր օրէնքը յետադարձաց զօրութիւն մը ունենալով, այսօր տասը հազար քաղաքացիներ չատ երջանիկ են։ Մաղթելի է որ նոյն բանը ըլլայ չատ մը օրինագծերու համար։

Քէնիին հետ ամուսնութիւնը թոյլատրող օրինագծին յաջորդական կերպարանափոխութիւնները Երեսփ. ժողովին ու Լորտերու ժողովին մէջ՝ վաւերագրական տեսակէտ մը նկատելի ծառայութիւն մը կ'ընծայեն, մինչ անկիլքան եպիսկոպոսներուն այդ յուսահատ ընդդիմութեան պատճառները և քաղաքական հետեւանքները թէ՛ հետաքրքրաշարժ և թէ՛ ծանրակշիռ հանգամանք մը ունին։

Իրիկուն մը Տիզրայելի կը հաչէր Հըկենէնարնի մէջ՝ Պօլան կոմսին ընկերակցութեամբ, երբ խօսակցութիւնը դարձաւ ենկեղեցիի ու Պետութեան բաժանման վրայ։ Տիզրայելի սկեպտիկ էր այդ մասին. իրեն այնպէս կը թուէր որ անկիլքան եկեղեցին չատ զօրաւոր դիրք մը կը գրաւէր և թէ կարելի չպիտի ըլլար իր դիրքէն խլուիլ։ Պոլան կոմսին՝ Անգլիոյ համար չատ կենսական եղող բարեփոխումի մը պատճառաւ։ «Չեմ կարծեր, ըսաւ կոմս Պոլան. եկեղեցին իր պետական եկեղեցիի հանգամանքը այն տեսակ կորնցնէ, երբ ազգին ներկայացուցիչները կրօնական վարդապետութեան մէջ կէսին վրայ պայքարի բռնուին եկեղեցիին հետ և ժեսան անոր հոգեւոր հեղինակութիւնը։ Օրին մէկը, այդ պայքարը կրնայ առաջ գալ ի մասին քէնիի ամուսնութեան այն օրինագծին, որուն ջերմագին հակառակեցանք Պէրէսֆորտ Հոր ու ես, երբ Երեսփ. ժողովին ներկայացուեցաւ։ Անիմաստ բան է, պատասխանեց Տիզրայելի։ Համեմատութիւնները նկատի չէք առներ։ Մէկ քանի չահագրգռուղներ միայն կը զբաղին այդ օրինագծով. ուստի կարեւոր արդիւնք մը չպիտի ունենայ։»

Այս խօսակցութիւնը, զոր Հըկենէնարնի հրաւիրեալներէն մէկը կը պատմէր քանի մը օր առաջ, Պոլանի կոմսին քաղաքական մեծ միտքը ի յայտ կը բերէ։ Ստուգիւ, արդի պարագաներուն մէջ՝ Պոլանը պէտք է գուցէ մը նկատել և ո՛չ թէ Տիզրայելին։

Իրենց հեղինակութեան պահպանման նախանձախնդիր, չատ մը եպիսկոպոսներքանի որ Լոնտոնի եպիսկոպոսը և Սոլզպերիի եպիսկոպոսը այդ մասին հետեւած են Անգլիոյ դատերէցին— սկսան բացարձակ պայքար մը մղել օրինագծին դէմ։ Իրենց հոսին նամակներ ուղղելով իբր չեղեալ կը նկատեն Խորհրդարանին կողմէ քուէարկուած ամուսնական օրէնքը և խորհուրդ կուտան կղերին՝ այդ կարգի ամուսնութիւններ չկնքելու, թէեւ ըլլան օրինաւոր։ Մէկ խօսքով՝ անոնք Երեսփ. ժողովին ու Լորտերու ժողովին դէմ կ'ելլեն, և ինչ որ աւելի ծանրակշիռ է, օրէնքը վաւերացնողին ալ դէմ։ Ցանուն անկիլքան եկեղեցիին կանոններուն, կ'ընդվզեն անոնք։ Արդ՝ միեւնոյն կանոններուն համաձայն, Ասուծմէ յետոյ երկրին թագաւորն է եկեղեցիին հոգեւոր պետը, ինչպէս է ալիարական իշխանութեան պետը։ Ո՛վ որ անհնազանդ գտնուի այդ գերակշիռ հեղինակութեան, եկեղեցական հաղորդակցութենէ կը զրկուի։

Առանց ծանրանալու այդ կրօնական դատապարտութեանց վրայ, հարկ է իմանալ սա կէտը թէ անկիլքան եկեղեցիի եպիսկոպոսները սոսկալի զէնք մը առած կ'ըլլան եկեղեցիի ու Պետութեան բաժանման կուսակիցներուն ձեռքը, դերակշիռ հեղինակութեան անհնազանդ դառնալով։ «Ի՞նչ հարկ, կ'ըսեն այդ կուսակիցները, հատատուն եկեղեցի մը ունենալ, քանի որ իր պետերը կը պայքարին պետական օրէնքներուն դէմ՝ իրենց իշխանութիւնը պետութենէն կախում ունենալով հանդերձ։»

Հեռաքրքրաշարժ պիտի ըլլայ, եթէ անկիլքան եկեղեցիին ու Պետութեան բաժանումը իրագործուի սա պատճառաւ որ եպիսկոպոսները կը հակառակին քէնիի հետ կնքուած ամուսնութեանց։ Սա է խնդրին լուրջ ու ծանրակշիռ հանգամանքը, թէեւ մնամէջ խնդիր մը կարծուի երեւութապէս։ (Թաւ)

Թարգմ. Զ. ՆԵՄՅԻ (Շար.)

ՍԻԱՄԵԱՅ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ (*)
1906-1907
ՈՒՍՈՒՄՆ. ՇՐՋԱՆԻ ԿԻԼԻԿԵԱՆ ԴՊՐԱՆՈՅՆ

ԺԲ. Զայնագրեալ երաժշտութիւն։— Ուսուցիչ Պ. Օնիկ Մանասեան։ Նախապարասական և Բ. դասարաններու համար միասին՝ Զայնագրութիւնք Պապա Համբարձումի Ձէրչեան աւանդուած չաքաթական 5 պահ. բերանացի և ձայնագրեալ. ձայնագրութեան տարբական կանոններ. «Ամէն Հայր Սուրբ», «Տէր Ողորմեայ», Թափօրի չարականներ, երեք մեղեդիք Լայլն, ընդ ամէնը 90 կտորէ չափ։ Բաց ի դասաւանդութենէն 5 պահերէն, բացառիկ պահ մը ալ յատկացուցինք եկեղեց. երաժշտութեան, չաքաթ իրիկունները եկեղեցիի ժամերգութենէն վերջ։

Նկատելով որ երաժշտութեան մէջ բերանացի ուսուցմամբ և առանց ձայնագրութեան երգերու եղանակները կրնան շուտով և անգիտակցաբար խեղաթիւրուիլ, և որ շարականներու երգեցողութենէն զանազան տեղերու մէջ առած երբմէ յաճախ բոլորովին տարբեր անթիւ դարձուածները երաժիշտներու քմահաճոյքէն զատ, մեծ մասամբ ձայնագրութեան չգոյութեան արդիւնք են, ուստի պատչաճ դատեցինք յանձնարարել երաժիշտ-ուսուցչին՝ հնարաւոր եղածին չափ ձայնանիշներով կարգալ և երգելու վարժեցնել տղաքները, նոյն իսկ ամէնէն պարզ եղանակները։ Այս կերպով տղաք նախապէս յիշողութեամբ պահուած եղանակներու շնորհիւ կը սորվին ձայնարկիները, ձայնական արժէքները, ելեւէջները, և յետոյ այսպէս հեղհեղուկ նիշերը իրենց որոշ ձայներովը կը տպաւորուին անոնց մտքին մէջ, և եղանակ ու ձայնանիշ իրարու օժանդակելով, ի վերջոյ թէ՛ երաժշտութիւնը և թէ ձայնագրութիւնը անդգալաբար դիւրացած և մշակուած կը տեսնուին։

Մենք կ'ուզէինք որ նոյն իսկ Պատարագի արարողութիւնը ձայնագրեալ երաժշտութեամբ կատարուէր ամբողջութեամբ, երգեցողութեանց մշտական ներդաշնակութիւնը, միօրինակութիւնն ու կանոնաւորութիւնը և նոյն իսկ բառերու ճշդութիւնը ապահովելու և պահպանելու համար միանգամ ընդ միշտ։ Ձայնագիրներն ալ նշանագիրներու նման են. տղաք զանոնք նաեւ կը սորվին թուքակաբար, բայց յետոյ հեղհեղուկ զանոնք կ'իւրացընեն գիտակցաբար։

Ահա այս ըմբռնումով էր որ մանաւորոյժ մը տալ ջանացինք ձայնագրութեան, և եկեղեցւոյ մէջ զայն անպակաս ընել յանձնարարեցինք, ոչ թէ անիմաստ կերպով, այլ որոշ նպատակի մը ծառայած ըլլալու դիտումով։ Եթէ փոքրերուն և մեծերուն հաւասարապէս նոյն դասերը աւանդուեցան, պատճառը առ այժմ լաւագոյն կարգադրութիւն մը ընելու անհարաւորութիւնն էր, մանաւորապէս դասարաններու անյարմարութիւնը, ըստ որում մէկ դասարանի մէջ երգուած մի-

(*) Շար. երեկի թիւէն։

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹՈՐԹՈՆԸ —163—

ՅԱՆԻԷԼ ԼԷՋԻԷՕՐ

ԿՆՈՋ ՄԸ ԿԵԱՆՔԸ

ԶՈՐԲՈՐԴ ՄԱՍ

ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ ՄԵՂՍԱԿԻՑԸ

Զ.

ԿԱՆԱՅԻ ԽԱՂԵՐ

Էոթի վիլլան դնաց կոմսը։ Վերաձնութեան սեռով կատուցուած չէնք մըն է, այսօր անբնակ, ուր զբօաշրջիկները կ'այցելեն։ Թիվոլիի յառաջակողմը կատուցուած, լերան գառիթափին վրայ, Հռոմի դաչտերուն կը նայի։ Սքանչելի համայնապատկեր մը կը պարզէ, երբ իր հիանալի պարտէզներուն մէկ ծառուղիէն դիտուի ան՝ դարաւոր նոճիներու շրջանակին մէջ։ Մաքսիմ տ'Էրքիւանի մասլի կ'ըսէր. «Աւտարկ ամէնէն աւելի սիրած կինս... Հրէշ մըն է։ Թերեւս կը սիրեմ տակաւին... Ոչ... Այդ ասպիճան գձձութեան մէջ պիտի իյնամ միթէ... Ո՛չ, ինչ որ ցաւ կը պատճառէ ինծի, սա է թէ իմ ամէնէն գեղեցիկ օրերուս ուժը այդ կնոջ շռայլած եմ, և այդ ուժը կը պակսի հիմա... Մերացած եմ ա՛լ եւս... Եթէ դիս չլքէր ու չհեգնէր, տակաւին իրաղեկ չպիտի դառնայի իմ անկումիս։ Անոր սիրոյն շնորհիւ ծերացած ըլլալս չպիտի զգայի։ Բայց ինչ փոյթ, ծեր թէ երիտասարդ, այդ ամէնը նշանակութիւն չունի... Տարիանքս անիսոխոս է... Բլոտիան կ'ուզեմ... Չեմ կրնար կորսընցնել այդ կինը... Մա՛, կը տառապիմ... Սա նոճիներուն ու պարտէզներուն մէջ ո՞րքան յիմարութիւններ գործուած ու ո՞րքան ցնծութիւններ ու վշտեր թրթռացած են։ Ու հիմա ինչ մնաւ... Թիւն եւ լռութիւն կը տիրէ... Աղաղակները մարած, օրերը սահած ու հաճոյքները նուազած են ալ եւս... Պէտք է մեռնիլ... Պէտք է մեռնիլ... Ինչպէս այս տկարութեան մասնաւեցայ։ Ինչո՞ւ համար այսպիսի անձկութիւն մը կը պատճառեն այդ յարդարանքը, երկինքը ու չքեղ և տխրագին բաները։»

Սօլանժի պատկերը աչքին առջեւ ցցուեցաւ իր անթրջանքին մէջ։

— Թո՛ղ իմ անձկութեանս տեղեակ չըլլայ, ըսաւ կոմսը։

Իր կինը չէր ատեր ալ եւս։ Բայց չէր ալ հանդուժեր որ ի վերջոյ յաղթական հանդիսանար ան։ Սակայն կինն էր յաղթականը։ Իրենց բարոյական վարագ մեռամարտին մէջ ալ եւս կոմսը չէր դատաւորը, տէրը, դահիճը։ Բլոտիայի միջոցաւ կոմսուհիին ձեռքը անցած էր այդ չղջղոցուն գեղորը, այդ յայտարար ժամացոյցը, ու Սօլանժ իր աղջկան հետ մեկնած էր, առանց ո և է բացատրութիւն տալու։ Մաքսիմ պիտի նախընտրէր լսել կնոջ սա մտերիմին աղաղակը. «Ահա՛ ճշմարտութիւնը»։ Նոյնպէս պիտի նախընտրէր կնոջը կողմէ հարուածներ ընդունիլ այն դաշոյնով զոր կոմսուհին պահած էր և որուն շեղբը արեան ածգուռնած բիծեր կը կրէր իր վրայ։

«Ինչ կը խորհի Սօլանժ և ինչ պիտի ընէ, կ'ըսէր Մաքսիմ»։

Իր ապարանքը դառնալէն ետքն իսկ, վիլլային մէջ ունեցած խոկումներէն ընկճեցին կոմսը։ Բլոտիայի ծիծաղը կը հեգնէր իր սէրը, իսկ Սօլանժի լռութիւնը կը սաւառնէր իր ոճրին վրայ։ կրկին մտացնոջք, բարոյական պարտութեան կրկնակ ձեւեր։ Սիրել ուզած կնոջ ծաղրանքը և պատժել ուզած կնոջ անարգանքը հիմա աչքին առջեւ կը պարզուէին։ Առաջինը ո՞րքան գձուռ, իսկ վերջինը այնքան բարձրէր։ Կոմս տ'Էրքիւանսիի դառնացած սրտին մէջ կը կուտակուէին լաւաներն ու մոխիրները։ Իր արտաքին հպարտութիւնը անայլայլ կը մնար։ Միայն իր դիւանադէտի միտքը բթացած էր։ Տարիքը, որուն վրայ ծիծաղած էր Բլոտիա, ճակատին և ուսերուն վրայ կը ծանրանար։

— Ուրեմն խորթափանց կարողութիւն մը չունի եղեր այդ համբաւաւոր կոմսը, դիտել կուտային նախանձոտները։

—Սիրոյ չատ հեռամուտ է, կ'ըսէին ուրիշներ։ Երբ կիներու շնորհիւ մարդ կը յաղդի, պէտք է ինքզինքը բռնել, նոյն իսկ առանց անանց աղակցութեան։

Ու իր պատչանին աչք ունեցողներուն մէջ սա սոսկալի խօսքը կը չրջէր.

—Առաջին սխալին կը սպասեն։

Է.

Պ. ԼՈՒԲԷՆԵԻ ԽՂՃԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆԵՐԸ

—Բարի՛ լոյս, տիկին։ Կը ճանչնա՞ք զիս։

Տիկին Կրուլլ, որ հորթի թոքը փոքր կտորներու կը վերածէր՝ Ֆուրիէի տալու համար իբր նախաճաշ, աչքերը վեր առաւ։ Բայց չատ չբարձրացուց աչքերը, որովհետեւ հասակը բարձր ըլլալուն, խօսակցին վրայ կը տիրապետէր։ Նախքան թաթաւ վարդագոյն գանկ մը տեսաւ, որ զուկուժի կը նմանէր։ Դանկին տակ առանց որոշ յատկանիշի դէմք մը կար, զոր տեսած ըլլալը չէր յիշեր բնաւ։

— Այ, պարոն, պատիւը չունիմ ձեզ ճանչնալու։ Այո՛, սիրունիկս, աչքիս լոյսը, հիմա աղուոր աղուոր պիտի ուտես, ըսաւ դռնապանուհին մէկ չունչով, մինչ այցելուն տեղէն վեր ցատկեց, կարծելով թէ անտեղի խանդաղատանքի մը առարկայ կը դառնար։

—Ա՜հ, ինչ սիրուն կատու է, դիտել առաւ այցելուն, երբ նշմարեց իր սեալը։

—Եթէ իր երիտասարդութեան մէջ տեսնէիք Ֆուրիէին, պարոն։ Մաղի ծրար մըն էր։ Ցուռկը պուչէն չէր զանազանուեր։ Բայց իրաւ որ չեմ ճանչնար ձեր դէմքը։

—Պարոն Լուբէնեը, նոսաբ, յայտարարեց մարդուկը։ Բարեկամն ու նոսարը Բօրնէ օրիորդներուն։ Ցաճախ հոս եկած եմ...

Տիկին Կրուլլ աղաղակ մը արձակեց հին հրացանի մը հարուածին պէս, որով նոսարը երկու քայլ դէպ ի ետ գնաց։

—Դո՞ւք էք անանց նոսարը. ձեր հասցէն ինծի ձգած էին։

—Անսարակոյս, ըսաւ Պ. Լուբէնեը, ինքզինքը գտնելով։

Սակայն Ֆուրիէի չէր ուզեր համբերել։ Նախանամութիւնը ճաչէ զրկած էր զինքը։ Ուստի սեղանին վրայ ցատկեց և սկսաւ լափել թոքը, մինչ տիրուհին չարժուեւեւելով կը խօսէր։

—Սիրելի պարոն նոսարս, երեւակայեցէք որ ձեր հասցէն կորսնցուցած էի։ Սակայն փութացած էի Բրքի Բարիզիենս մէկ անկիւնը գրել, որուն բոլոր թիւերը կը պահեմ, հրատարակած սրատյոյզ վէպին պատճառաւ։... Հոն պատմութիւնը կ'ընեն կորսուած տղու մը։ Եւ որովհետեւ ես ալ իմս չեմ գտած....

—Ձեր թերթին թիւը թէ՞ զուակնիդ, հարցուց նոսարը, այն պտոյտն ու դռնապանուհին չունչը կը կարէր։

—Երկուքն ալ, պարոն։ Անմաօրէն պատառած ըլլալու եմ այն Բրքի Բարիզիենը, ուր գրուած է

ջոցին դժուարին կ'ըլլայ միւս մերձակայ դասարանին մէջ դաս աւանդել։

Դասաւանդութիւնները պահանջած կանոնաւորութեամբ և անխափան կատարուեցան, և արդիւնքը ազոց ընդհանրապէս և յարմարութեան համեմատութեամբ և նկատի առնելով 8 ամսուան ժամանակամիջոցի կարճ տեւողութիւնը, գոհացուցիչ եղաւ։

Մինչեւ ցարդ ըսուածներէն կը հեռաւէ որ կրթական գործի մը կանոնաւորութիւնը, յաջողութիւնը և յարատեւութիւնը ապահովող վեց խիստ անհրաժեշտ պայմաններէն երեքը կը պակսին։

Ա. — Նիւթականը

որ կանոնաւոր և գոհացուցիչ մնունդ մը մատակարարելով՝ աղոց առողջական վիճակը երաշխաւորէ, և դպրոցական գրենական կամ ուսումնական զանազան պէտքերը հայթայթելով՝ զարգացման և յառաջդիմութեան քայլերը դիւրացնէ։ Կիլիկեան Դպրանոց մը պէտք է որ գուրգուրանքի առարկայ դառնայ նախ Կիլիկեցւոց, որոնք միայն կ'ակնկալեն ու կը պահանջեն լաւ դասարարութիւն, բայց ոչ երբեք դրպէս կ'օժանդակեն. յեսոյ բոլոր հայ համայնքին որ սակայն հեռաւորագոյն մը կը յայտարարէ ըլլալ, թերեւս իրաւամբ, առաջիններուն օրինակին։ Հանրութիւնը արդիւնք կ'ուզէ տեսնել, որպէս զի փարի կրթական ձեռնարկին, բայց եկուր տես որ առանց ջրելու և աղբելու ծառ մը չկրնար ուռճանալ և պտղաբերուիլ։ Դրական-ուսումնական պէտքին դէմ դոյզն գոհացում մը տալու նպատակաւ էր որ գրադարանական հաստատութեան մը կամ ճոխացման ձեռնարկելով՝ Ձեր Ս. Օծութեան գիտութեամբ դիմումներ ընթք, նախմրոնի մը համար, բաբեկամական շրջանակներու, բայց դժբախտաբար յուսախաբ եղանք՝ չառ ոչնչան արդիւնք մը միայն ձեռք բերելով։ Ներելի է յուսալ որ Ձեր հոգեւոր հեղինակութեամբ եղած հրման մը աւելի մեծ յաջողութիւններով պակուի։

Բ. — Կիլիման

որուն բարեխառնութիւնը ուսումնական ամբողջական շրջան մը բոլորելը հնարաւոր ընելով՝ կանոնաւոր ծրագրի մը գործադրութիւնը կ'ապահովէ և տղոց իմացական և նոյն իսկ բարոյական կարողութեանց փթթումին վրայ մեծապէս կը ներգործէ։ Սոսյ կլիմային անյարմարութիւնը ապացոյցի մը չի կարօտիր։ Փոխադրութեան պէտքը անհրաժեշտ էր, ո՛չ թէ զրկանք մը ըրած ըլլալու. դիտումով Կիլիկիոյ Կաթողիկոսական Ս. Թոռին՝ որուն կրօնային ու բարոյական իրաւասութիւնն ու հեղինակութիւնը կը տարածուին բովանդակ Կիլիկիոյ հայ համայնքին վրայ, այլ գործն ու գաղափարը արդիւնաւորելու և նուիրական հաստատութեան մը հիմերը զօրացնելու համար։ Ինչդէր չէր որ Դպրանոցը Ատանա փոխադրուէր կամ Մարաշ։ Կենսական խնդիրը դայն յամենայնի յարմար կլիմայի մը բարիքներով օժտելուն մէջ էր. զոր օրինակ, այգեստանի օդը ունի առաւելութիւններ՝ որոնք կրնան չեղոքացնել ինչ ինչ անպատեհութիւններ, բայց որովհետեւ փոխադրութեամբ առանձին մատակարարութեան մը պէտքը մասնաւոր մտահոգութիւն մը առարկայ պիտի դառնայ և ծրագրին գործադրութիւնը անկարելիութեան պիտի մատնէ նիւթական անձկութեան պատճառաւ, դէթ ժամանակի մը համար չառ նպատակայարմար ըլլար թերեւս փոխադրել Դպրանոցը այնպիսի միջավայրի մը մէջ, ուր կլիմային դառ, ժողովուրդն ալ իր նիւթական ազկցութիւններով կարենար սատարել կրթական ծրագրին մշակման։

Ինչպէս կանխաւ ըսինք, 7—7½ ամսուան ուսումնական շրջան մը իր՝ սա անքաւական է այսպիսի կարեւոր ձեռնարկի մը համար և պարզապէս ժամանակի կորուստ մը որ խնայողութեան սկզբունքին ալ հակառակ է։ Առ նուազն ինը ամսուան կանոնաւոր շրջան մը ապահովել անհրաժեշտ և հարկեցուցիչ է։ Տղաքը արձակուրդի առթիւ իրենց ծննդավայր զրկել՝ այս ալ հարկի պահանջն է լոկ, քանի որ անոնք ուրիշ կերպով չեն կրնար վերսանալ իրենց փիղիքական ոյժերը և կազդուրուիլ յառաջիկային չընկճուելու համար։

(Շար.)

ԱՌՏՆԻՆ ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Կարին անուս ալարաս բլալը տուգելու պարզ միջոցը սա է.— Կատարելապէս մաքուր ասեղ մը մխրճեցէք կաթին մէջ և ուղղակի դուրս քաշեցէք զայն։ Եթէ կաթն անարատ ըլլայ, ասեղին ծայրը կաթիլ մը կը կախուի. եթէ կաթիլ չկախուի, հարիւրին դէմ մէկով գրաւ երեք որ կաթը անարատ չէ, այսինքն ջուր խառնուած է մէջը։

ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՏՕՔԹ. Ս. ԹԷՐԶԵԱՆԻ

Իզմիր, Հայոց թաղ, Առջայոյս դեղարանի կից, թիւ 77

Այս հաստատութեան մէջ մեծ ուշադրութեամբ կը դարմանուին կուրծքի, լեարդի, ստամոքսի և աղիքներու հիւանդութիւններ, կանացի ախտեր, միզամանի ու միզանցքի բորբոքումներ։ Ծանօթ վիրաբոյժներու ընկերակցութեամբ կը կատարուին վիրաբուժական ու մանկաբարձական գործողութիւններ և կը խնամուին վէրքեր։ Մանանգէտներու միջոցաւ կը դարմանուին աչքի, ականջի, քթի ու կոկորդի հիւանդութիւններ, ինչպէս նաև ատոնց վերաբերեալ գործողութիւններ ի կիր կ'առնուին։

Շաբաթ օրերը մինչեւ կէս օր ամէն կարգի հիւանդներ ձրիապէս կը խնամուին։

8—2

"ԱՐԵՒԵԼՔ„Ի ՆՈՐ ՀԱՍՑԷՆ

Ամեն անոմ որ ԱՐԵՒԵԼՔԻ Տնօրէնութեան ու խմբագրութեան հետ գործ ունի, այսուհետեւ պէտք է դիմեն Զալաթիա, Վիքոր Պանք դրամատան դիմացի, բրամուելի գծին վրայ՝ մեր նոր տեղը, Մահմուտիէ Ճաssէսի թիւ 18։ Իսկ թղթատարվ դրկուելիք նամակ եւայլն ըստ առաջնոյն կրնան ուղղուիլ «Կ. Պոլիս, Զալաթիա, խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ լրագրի» հասցեով։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՉԻՆԱՑԻՆԵՐԸ ԵՒ ՃԱՊՈՆՑԻՆԵՐԸ

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ՄԻՋՈՑ

Նիւ-Եորքէն կիրակի օրուան Թուականով սա հեռագիրը ուղղած է Թաւրմի Թղթակիցը իր լրագրին.

Մինչեւ հիմա չարգարացաւ ամերիկեան լրագիրներու այն յոյսը թէ անգլիական հողի վրայ այս միջոցիս տեղի ունեցած միջադէպերը պիտի դիւրացնեն Մ. Նահանգաց ու Ճապոնի միջեւ բանակցութիւնները։ Նոյն իսկ Ճապոն ամէն առեն աւելի ուշադիր ըլլալու երեւոյթը ունի Մ. Նահանգաց գործերուն։ Զիքակոյի հանրային կրթութեան յանձնաժողովը վերջերս արգիլեց չափահասներու ընդունելութիւնը հանրային վարժարաններու մէջ, որով երկու ապիտակամորթներ և երեք Ճապոնցիներ դուրս հանուեցան։ Թոքիոյի կառավարութիւնը պահանջեց Զիքակոյի ճապոնական հիւպատոսէն որ այդ մասին տեղեկագիր մը ղրկէ։ Այս միջադէպը ցոյց կուտայ թէ Ճապոն ո՛ր ասոնման կը պաշտպանէ Ամերիկայի մէջ իր հպատակներուն շահերը։ Առայժմ, թէեւ պատերազմի մը վտանգը թեթեւցած է, սակայն կացութիւնը և ոչ մէկ կերպով գոհացուցիչ է։ Պ. Ռուիլէմ Ռանսոլֆ Հիրդի լրագիրները կը պահանջեն որ ամերիկեան նաւատորմը Խաղաղականի մէջ մնայ։ Այդ թերթերէն մէկը քանի մը օր առաջ հրատարակեց Պ. Հիրդի կողմէ տարբերուած յայտարարութիւն մը, ուր կ'ըսէ.— «Մ. Նահանգները չեն ուզեր Ճապոնի հետ պատերազմ ունենալ, բայց հաւանական է որ Ճապոն կը փափաքի պատերազմ ունենալ Մ. Նահանգաց հետ։ Ճապոն այլ եւս չտնաւոր ձեռնարկութիւն մը կը նկատէ պատերազմը։» Կրնանք ցաւիլ Պ. Հերզի և իր լրագիրներուն ազդեցութեանը վրայ, զոր չենք անդիտանար. երբ որոշեն քաղաքականութեան մը հետեւիլ՝ այդ քաղաքականութիւնը միշտ ապատրութիւն մը կը գտնէ բաղմաթիւ Ամերիկացիներուն վրայ։ Նշանակալից և կարելի է ծանրակշիռ է այն իրողութիւնը թէ մէկ քանի լրագիրներ, որոնք երբեմն կը խնդային Մ. Նահանգաց ու Ճապոնի միջեւ պատերազմի վրայ, հիմա լրջօրէն նկատողութեան կ'առնեն այդ խնդիրը և չառ տեղ կը նուիրեն անոր։ Նիւ-Եորք Թայմզի այսօրուան թիւին մէջ, օրինակի համար, հրատարակուած է Պ. Սգէֆէն Գոնալի մէկ յօդուածը, որով կը յայտարարէ թէ ներկայ ժամանակը չառ յարմար է Ճապոնի համար. կ'ուզէ գիտնալ թէ այդ երկրին սպառազինութիւնները իր ելմտական վիճակին կը համապատասխանե՞ն կամ թէ այս անդամ դրամի համար պիտի պատերազմի թէ ոչ ռազմագիտական դիրք մը գրաւելու համար։ Երբ Ճապոնի կուսակցութեանց պետերը ուզեն այդ կէտը դիտնալ, յօդուածագիրը կը յարէ թէ ասոր համար աւելի լաւ է ամերիկեան ամէնէն զօրաւոր նաւատորմը ունենալ, հոն ուր ամէնէն աւելի ծառայութիւն պիտի մատուցանէ։

— Սիդզէն կը հեռագրեն Նիւ-Եորքի Թերթի մը թէ երեք հարիւր հոգի հարկադրեր են Ճապոնցի 77 հանքագործներ որ Վանքուվէր վերադառնան։ Այդ Ճապոնցիները մէկ երկու օր առաջ Ալդին ժամանած էին՝ հանքերուն մէջ աշխատելու։ Ճապոնցիները, որոնք խիստ չքաւոր են, պիտի հարկադրուին Սգէկուէյ (Ալասքա) մնալ։

ԳԵՐՄԱՆ ԿԱԹՈԼԻԿՆԵՐԸ

Թէկլիխէ Ռունտշաու կ'ըսէ թէ գերման կաթոլիկներու շրջանակներուն մէջ շարժում մը կայ այն գերակշռութեան դէմ զոր իտալացի կղերը ունի Եկեղեցիին վարչութեան մէջ։ Նշանակալից բան մը պիտի ըլլայ երբ Գերմանիոյ կեդրոնի կուսակցութեան պատկանող լրագիրները Միւնիխի համար պատրաստեն այն տեսակ նուիրական մը պահանջէն որ Գերմանիոյ մէջ կացութեան լաւ տեղեակ ըլլայ և իտալացի չլլայ, որով այլ եւս պիտի չեղորդուին սխալ տեղեկութիւններ, ինչպէս եղաւ Քոմէր և Շէլ քրոնիկէօրներուն կրօնական ըմբռնումներուն նկատմամբ։ Միւնիխի Թերթ մը՝ ալ, միւնոյն հակումը ցոյց տալով, կ'առաջարկէ որ Վատիկանի մէջ ժողով մը գումարուի՝ կազմուած բոլոր երկիրներու ամէն ասոնցմէ կղերականներէն ընտրուած քահանաներէ։ Ասոնք պէտք է զբաղին կրօնական գլխաւոր խնդիրներով։ Միւնիխի Թերթը կը յարէ թէ պէտք չէ որ միայն հռոմայեցի կղերը վարէ կաթոլիկ Եկեղեցին։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Պերլինն հեռաւորը կը հեռագրէ Թաւրի Թղթակիցը.

Անգլիացի օրագրողներու ընդունելութիւններով զբաղող յանձնաժողովը հաւաքեց անգլիական լրագիրներու յօդուածները՝ իրենց խմբագիրներուն Գերմանիա կատարած ուղեւորութեանը մասին։ Այդ հաւաքածոյին հատոր մը կազմուելով, անոր մէկ օրինակը Նոյեմբերեայ դրկուեցաւ՝ նախարարապետ Գոն Պիւլով իշխանին, որ իր պատասխանին մէջ ի միւս այլոց ըսած է.— «Չէի կրնար այդ աշխատութիւնը աչքէ անցընել, առանց երախտագիտութեամբ յիշելու ձեր արժանիքները՝ անգլիական մամուլին ներկայացուցիչներուն Գերմանիա ուղեւորելու կարգադրութեանը համար։ Իմ անձնական փորձառութեամբս կրնամ հաստատել թէ այդ առթիւ փոխանակուած տպաւորութիւնները նպաստաւոր ազդեցութիւն մը պիտի գործեն երկու երկիրներու ընդհանուր կարծիքին վրայ։» Նախարարապետը ի վերջոյ կը մաղթէ որ գերման մամուլը շարունակէ դիւրացնել ու բարօրել երկու ժողովուրդներուն միջեւ յարաբերութիւնները։

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ՎԱՏԻԿԱՆ

Կրօնական լայնախոհ լրագիրները կ'ըսեն թէ Վատիկան Իտալիոյ կառավարութեան տրամադրութեանը տակ կը գտնուի՝ ընտրութեանց առեն տէմոքրատ կուսակցութեան դէմ պայքարելու համար։ Այդ պարագան ամէնէն աւելի տեղի ունեցած է 1904թն՝ գործառորական վէճերէն ետքը, որոնք տեսնուեցան պատճառած էին Իտալիոյ բարձրագոյն դասակարգերուն։ Նախարար Պ. Դիդդէնի նոյն միջոցին գաղտնի համաձայնութիւն մը կնքեր է Վատիկանի հետ. այս վերջինը խոստացեր է իր աջակցութիւնը նուիրել Իտալիոյ կառավարութեան՝ ընտրութեանց պահուն։ Փոխարէն Վատիկան հարիւր միլիոն ֆր. պիտի ստանար՝ երաշխաւորութեանց օրէնքին հանձնայն։ Իրրեւ Իտալիոյ Պետութենէն իր առնելիքը. 1870էն ի վեր իրարու յաջորդող Պապեր մերժած էին այդ գումարը։ Իտալիոյ կառավարութիւնը խոստացեր էր որ Վատիկան ներկայացուցիչ մը ունենայ Լա Հէյի խաղաղութեան Դեսպանախորհուրդին մէջ, խնդիր մը որուն վրայ չատ կը պնդէր Պապը, փափաքելով որ Վատիկան, գէթ դիւանագիտօրէն, իբրեւ տէրութիւն մը ճանչցուի։ Իտալիոյ կառավարութիւնը յեսոյ չէ՛ գործադրեր այդ վերջին պայմանը։ Բարիզի Թերթերը կ'ըսեն թէ մեծ վերապահութեամբ պէտք է ընդունիլ վերոգրեալ լուրերը։

ՃԱՊՈՆԻ ՀԵՐՈՍՆԵՐԸ

Ճապոնի կայսրը, շաբաթ առաւ, սա թագաւորները չնորհեց ռուսաճապոնական պատերազմին մէջ նշանաւոր հանդիսացող հետեւեալ անձնաւորութեանց.— Իշխանի տիտղոս՝ Իգօ, Եամակադա և Օեամա մարքիզներուն։ Մարքիզութիւն՝ Ինուէ և Մացուքադա կոմսերուն։ Կոմսութիւն՝ Թակօ ծովակալին։ Դերկոմսութիւն՝ Թէրաուչի զօրավարին։ Մարքիզութիւն՝ Նոծու և Քացուրա զօրավարներուն։ Կոմսութիւն՝ Եամամոթօ ծովակալին, Քուրոքի, Օքում և Նոմի զօրավարներուն և Լոնտոնի ճարտարական դեսպան Պարոն Քոմուրայի։ Դերկոմսութիւն՝ Պարոն Սանէի։ Պարոնութիւն՝ Ծոքուչիմա զօրավարին, ելմտական նախարար Պ. Սաքատայի, Պ. Զինտայի և Սայիտօ ու Եամամուչի ծովակալներուն։

ՄՐՑՈՒՄԸ ՈՎԿԵԱՆՈՍԻ ՎՐԱՅ

Նիւ-Եորքէն Լուզիդանիայի մեկնումը դէպի Լիվերբուլ բնականաբար այնքան յուզում չի պատճառեր Լոնտոնի մէջ, ինչպէս եղած էր, երբ այդ շոգենաւը իր առաջին ուղեւորութիւնը կատարեց Լիվերբուլէն դէպի Նիւ-Եորք։ Անգլիացիները Լուզիդանիայի վրայ դրած էին Ովկեանոսի վրայ արագութեան մրցումը չահելու համար։ Նիւ-Եորքէն կը հեռագրեն անգլիական լրագիրներուն թէ Լուզիդանիա հազար հինգ հարիւր ուղեւորներով ճամբայ ելած է, որոնց 350ը՝ առաջին կարգի, 300ը՝ երկրորդ կարգի և 900ը՝ երրորդ կարգի։ Շոգենաւը ճամբայ ելլելուն, ծովեզերքին վրայ հաւաքուած անգլին բազմութիւնը մը ջերմագին ծափահարեր է։

— Անգլիական նոր շոգենաւի մը՝ Մաւրիդանիայի արագութեան փորձերը կատարուեցան չաթաթ օրը։ Մաւրիդանիա, որ Լուզիդանիայի նման է և անկէ քիչ մը մեծ, չորս օր փորձ կատարեց։ Հաստատուեցաւ թէ ժամը 26¾ հանգոյցէն աւելի արագութիւն ունի։

ՏԸՊԼԻՆԻՆ ԳՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Իվնինկ Նիւզ կ'իմանայ թէ մարդ մը, որ անցեալ յունիսին աշխատեր է Բէպէքի մէջ թնդանօթաձիգներու զօրագունդը մտնել, խոստովաներ է թէ մասնակցած է Տըպլինի մէջ Սէն-Բարդիքի պատուանշանին գողութեան գործին։ Այդ պատանդանը, ասկէ ու ականաւոր, խիստ մեծ արժէք մը ունի։ Գողը թնդանօթաձիգ զինուորի մը ըներ է իր խոստովանութիւնը. նաև յայտարարեր էր թէ իրեն մեղսակից ունի Իրլանտայի մէջ ընկերական բարձր դիրք ունեցող կին մը. յարեր է որ այդ պատանդանին վաճառումը անկարելի ըլլալով նորէն Տըպլինի իշխանութեանց պիտի յանձնուէր։ Այդ անձը հինգ-վեց օր յանդարեցուցաւ։ Բէպէք հասնելէ առաջ, այդ խորհրդաւոր անձը ծրար մը յանձնած էր իրեն ընկերացող մարդու մը։ Օտարականը ըսաւ թէ անունը Սթուլլ է. երեսուն տարեկան կ'երեւայ։

ՄԻԻՆԻԽԻ ՈՃԻՐԸ

Միւնիխի մէջ, 1904ին, տեղացի երիտասարդ վաճառական մը, Պէրնար Հէնտէլ, չառ կը յանախէր զբօսանքի վայրերը, մանաւանդ Վառիէթէ Թէաթէր։ Այդ անձը յանկարծ անհետացաւ և ենթադրուեր եղան թէ դերասանուհիի մը հետ հեռացած է։ Այնպէս չէր, սակայն, վասն զի Հէնտէլի վրայ բնաւ լուր չառնուեցաւ։ Ընտանիքը, մտահոգութեան մատնուած, խուզարկութիւններ կատարել տուաւ, որոնք արդիւնքի մը չյանգեցան, այն տարբեր որ ամէն յոյս կորած էր։ Անցեալ փետրուարին նամակ մը ժամանեց ոստիկանութեան՝ ծանուցանելով որ Պէրնարտ Հէնտէլ սպանուած էր։ Մարդասպանին անունն ալ նշանակուած էր՝ Տավիտ Նիտէրհոֆէր, Հէնտլէի մտերիմ բարեկամը։ Տավիտ Պավարիա սիրքին սեպհականատէրն էր. այդ հասատաութիւնը պարապուփակուած էր՝ գործերու անյաջողութեան հետեւանքով։ Երկու բարեկամները իրարու հետ յարաբերութիւններ հաստատած էին՝ միեւնոյն միջավայրերը յանախելով։ Իրկուն մը կը խօսէին «Լուբինկ թի Լուբ»ի (սիրքի մէջ կատարուող խաղ մը՝ մանուան շրջանակ) մեծ յաջողութեան մը վրայ։ Նիտէրհոֆէր հրաւիրեց Հէնտլէը այցելել իր սիրքը, ուր խիստ նոր գործիք մը հաստատած էր։ Վաճառականը կատարեց այդ այցելութիւնը և այդ կերպով էր որ տեղի ունեցաւ առամը։ Տավիտ Նիտէրհոֆէր քանիցս իր ուէվոլվէրը պարպեց Հէնտլէի վրայ, որ գեհենը գլորեցաւ՝ գլուխը ջախջախուած։ Մարդասպանը քար կոտրելու գործիքով մը Հէնտլէը սպանելէ ետքը, կրկէսին մէջտեղը փոս մը փորեց և մարմինը հոն թաղեց։ Խեղճ վաճառականին ճիւնը բնաւ պիտի չգտնուէր, եթէ Պավարիա սիրքին նախկին սպասաւորներէն մէկը խնդիրը երեւան հանած չըլլար։ Այդ սպասաւորը, որ նոյն չէնքին պահապանն էր, մեքենաներու վայրը կը գտնուէր երբ ոճիրը գործուեցաւ. կատարելապէս լսեց հրազէնին ձայները. նաեւ տեսաւ որ հողը նոր փորուած էր, բայց կարծեց թէ Նիտէրհոֆէր չուն մը թաղած է հոն։ Այդ անձին ձերբակալուելէն ետքը միայն վերոգրեալ տեղեկութիւնները հաղորդեց դատական իշխանութեանց։ Ոստիկանութիւնը քննութիւն կատարելով Հէնտլէի կմախքը երեւան հանեց։ Նիտէրհոֆէր, սակայն, բացարձակապէս կ'ուրանայ. բայց ձերբակալուած միջոցին սպանելին մատանիները կը կրէր. նաեւ հազար մարքի զուտ մը, զոր Հէնտլէ իր սեղանաւորէն առած էր և սիրք երթալէ առաջ, փոսին մէջէն չգտնուեցաւ։ Այս ոճրագործութեան դատը, որ մեծ կարեւորութիւն մը ստացած է ամբողջ Դերմանիոյ մէջ, երկուշաբթի օրը սկսաւ Միւնիխի եղեռնադատ ատեանին առջեւ։

ՎԵՆԵՏԻԿԻ ՈՃԻՐԸ

Թարնովսքա կոմսուհիին ուղղուած նամակներէն, զոր ոստիկանութիւնը ձեռք անցուցած է, երեւան կ'ելլեն նորնոր յայտնութիւններ որոնք աւելի եղերական հանգամանք մը կուտան այս ոճիրին։ Թարնովսքան ու Բրիլոքով փոստարանը համաձայնած էին օ՛չ միայն պանելու տալ Բամբոլովքի կամը, այլեւ մէջտեղէն վերցնել անոր դեռատի տղան՝ Լակարը. և ահա թէ ի՛նչ նպատակով։ Օր մը, Վիեննայի մէջ, կոմսին սաստիկ գինով մէկ վիճակէն օգտուելով, Թարնովսքան անոր ստորագրել տուած էր կտակագիր մը որով այդ կինը իրեն կտակենկալ կը կարդէր, այն պարագային ուր իր Լակար զաւակը մեռնէր։ Թարնովսքա միտքը դրած էր, այս կրնկով ոճիրը գործելէն ետքը, տիրանալ կէս միլիոն ֆր.ի ապահովագրութեան գումարին և կոմսին բովանդակ հարստութեանը։ Այդ նամակներէն կը յայտնուի նաև թէ, երկու մեղսակիցները խորհած էին նաև որ, եթէ նաւամուտը չյաջողէր սպանել կոմսը, ի՛նչ միջոցի պիտի դիմէին իրենց եղեռնական խորհուրդը ի գործ դնելու համար։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ԱՍՏԻՃԱՆ.— Միւթէմարիզի ատենան որուեցաւ քաղաքապետութեան իրաւագէտ խորհրդական Կալիպ պէյի։ Սանիթի ատենան Պրուսայի նահանգին ոստիկանութեան գլխաւոր Մուսթաֆա Բեամիլ էֆ.ի։ Սալիսէի ատենան՝ Դոնիայի կուսակալութեան հետեւորդ պաշտօնեայ Մէհմէտ Աթա պէյի, կայս. անձնական Գանձուն արկղակալի քարտուղար Ձէմալէտտին էֆ.ի և Այտընի նահանգին Իսմարեթ ժողովին երկրորդ քարտուղար Խալիլ էֆ.ի ու հաշուակալութեան քարտուղար Բէմզի էֆ.ի։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Առաջին կարգի Մէճիտիէ պատուանշան որուեցաւ Սամսոնի իշխան Եոզկիրատիս էֆ.ի, երկրորդ կարգի Օսմանիէ՝ մեծապատիւին, երրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Իսմարեթ ժողովին անդամ Նիհատիաքի ու Քէնտուրի էֆ.ներու, երկրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ նոյն ժողովին անդամներէն Սաֆուլիս էֆ.ի և երրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Սալոնիոս էֆ.ի։

—Առաջին կարգի Մէճիտիէ՝ անատներու, հանքերու և երկրագործական նախարարութեան օգնական Ալի Ռիզա էֆ.ի և ընդհանուր քննիչ Բամիզ էֆ.ի։ Զորրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ կայս. անձնական Գանձուն արկղակալներէն Համամ էֆ.ի։

—Առաջին կարգի Շէֆգատ՝ կայս. թիկնապահ ու կայս. Խատէմէներու միրիվա Շէֆգէթ փաշայի թիկնոջ և երկրորդ կարգի՝ աղջկանց։

—Իմթիազի ոսկի շքադրամ՝ կայս. թիկնապահ Հիւսնի փաշայի։

ՇԱԲԱԹՔԻ ԼՈՒՐԵՐ

ՈՒԱՇԻՆԳԹՕՆԻ օսմ. ընդհանուր հիւպատոս Պ. Շոնֆելտ կը հեռագրէ թէ Վեր. Սուլթանին Մենդելան տարեդարձին օրը Պահիացի հարիւր քսանչինգ հոգի, իրրեւ ներկայացուցիչ 25,000 Ամերիկացիներու (Պահիա Պրազիլիոյ մէջ նահանգ մըն է և ժողովրդեան մէկ մասը իսլամ է), տեղ մը հաւաքուելով, խրախճանութիւններ կատարեր և խնդրեր են իրենց շնորհաւորութիւնները և երախտագիտական զգացումները մատուցանել յառ կայս. Գահոյից։ Ոմանք ալ բանախօսութիւններ արտասանելով բարեմաղթութիւններ ըրած են Վեր. Սուլթանին համար։ Բոլոր ներկաները «Բատիշահըմ չօք եաշա» գոչեր են։

ԲԱՐԻԶԻ օսմ. դեսպան Միւնիր փաշա, Վեր. Սուլթանին Մենդելան տարեդարձին օրը, փայլուն ընդունելութիւն մը կատարեր է դեսպանատան մէջ։ Բարիզ գտնուող Օսմ. հպատակները, դեսպանին ներկայանալով, իրենց շնորհաւորութիւնները մատուցեր են։

ՕՍՄ. ՆԱԻԱՏՈՐՄԸ.— Կայս. կառավարութեան հաշուոյն Ֆրանսայի մէջ չինուած Orsnı մարատանաը Լօռիանի նաւահանգիստը ժամաներ է։ Այդ ուղեւորութիւնը կատարեր է՝ ածուխի սպառման քանակութիւնը և արագութիւնը փորձելու համար։ Նոյն նաւահանգիստին մէջ շատերը այցելեր են օսմ. այդ մարատանաը։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱՆԱՆ Խորհուրդը տեղեկանալով որ Նալորսսիսքի մէջ տասերկու օրէ ի վեր քուէրայէ դէպք չէ պատահած, որոշեց սեպտ. 10էն սկսեալ երեք օրուան դադար նոյն տեղին ժամանմանց դէմ որոշուած 5 օրուան քարանթինան։ Ուղեւոր ունեցող նաւերը Սմիւռնի մաքրանոցը ղրկել՝ երեք օրուան այդ քարանթինային և ապահովութիւնու ենթարկուելու համար։ Առանց ուղեւորի նաւերուն նաւաղները բժշկական քննութեան ենթարկել և անոնց գոյքերը ապահովել։ Ռոսթովի ու Թականրոքի մէջ ալ քոլերա երեւան եկած ըլլալով, սեպտ. 9էն սկսեալ այդ տեղերու ժամանումները հինգ օրուան քարանթինայի ենթարկել Սմիւռնի մաքրանոցին մէջ։

ՈՒՏՍԼԻՊՏՆԵՐՈՒՆ ՍԻՐ ՎԱՌԵԼԱՆԻՒԹԵՐՈՒՆ յանձնաժողովը երէկ ալ գումարուեցաւ ներքին գործոց նախարար Մէմտուհ փաշայի նախագահութեամբ։ Առջի օրը ծանուցուած որոշումներու գործադրութեանը մասին խորհրդակցութիւններ կատարեց։ Նաեւ ծանոյց ծովային նախարարութեան որ չոգենաւեր ղրկէ՝ մէկ քանի նաւամատոյցներ գանուած փայտերը ու ածուխները կ. Պոլիս բերելու համար։

ՈՒԱՇԻՆԳԹՕՆԻՆ օսմ. նոր դեսպան Մէհմէտ Ալի պէյ, երէկ, կայս. Պալատ երթալով իր հրաժեշտի ողջոյնը մատոյց և յետոյ Մէաժէրոի Նիկիր չոգենաւով իր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ։

ՀԻՃԱԶԻ Համիտիէ երկաթուղիին առջին ճարտարագէտ գերմանացի Մայդէր փաշա և Նոյն գիծին շահագործման Տնօրէն Կոստէն էֆ. Պէյրուդէն կ. Պոլիս ժամանելով ուղղակի Կայս. Պալատ գացին։

ԿՈՍՏ. ԴԵՂԱՐՈՒԵՍՏԻՑ վարժարանին ուսանողներուն կողմէ պատրաստուած նկարներու, արձաններու եւայլն ցուցահանդէսը երէկ սկսաւ։ Իւղանկար նկարներու ճիւղին մէջ կան Նազմի, Մուրթեզա, Զեկա, Բանոթանիէն, Ալիքսան Պոյաճեան և Եորկի Բէսմիաքիան էֆ.ներու պատրաստածները։ Կապար գրիչով չինուած նկարներու ճիւղին մէջ ցուցադրուած են երրորդ դասարանէն Մէհմէտ Ինսան, Ապատլլան Կալիպ, Մէհմէտ Սելիմ, Համի, Ազիզ, Մէհմէտ, Բուհի, Հիւսնի, Զէքի, Թանսին, Մէհմէտ Ալի, Մէհմէտ ու Գրիգոր էֆ.ներու պատրաստած նկարները։ Երկրորդ դասարանէն ալ Շեմսէտտին, Մէհմէտ Ճեմալ, Իզզէթ, Հիքմէդ ու Գարապէտեան էֆ.ներու կողմէ պատրաստուածները։ Նախնական դասարանին մէջ Տպագրական Տեսուչ Բէվալ պէյի որդւոյն Մուգպիլ պէյի ճարտարօրէն պատրաստած նկարը եւ Բէմզի, Խալիլ Մուսթաֆա, Իսմաիլ Ցերիմ, Վասրի, Եսվէնկնէտ Բոլատեան և Սարգիս Բէքմէզեան էֆ.ներու պատրաստածները գովելի են։ Ճարտարապետական վերջին դասարանին ուսանողներէն Մէհմէտ Նիհատ, Թահսին Զիհնի, Թանաշ Սթաւրոքուլը, Ժաք Տարմի, Բանաեոթ Անտոն, Սաեփան Գաֆֆեան, Պողոս Իւթիճեան և Վահան Հըզըրեան էֆ.ներու պատրաստածները չատ գովելի են։ Ճարտարապետական երրորդ դասարանի ուսանողներէն Մէհմէտ Դուսրմ, Անէտէտ Հաֆի, Բէմալէտտին, Անէտէտ Բէմալէտտին, Բանոթանէն Միխայէլ, Միհրան Մեսրոպեան, Նիքոլաքի Զումպուլիտիս, Նիքոլաքի Բալլոս, Յովհաննէս Թաշճեան, Արիսթօ Բաֆթարլոս, Արամ, Եաքօ Պասադ, Զաքարիա Խանթուլոս, Նիքօ Վասիլիտիս, Միխալաքի Տիմիդրի, Լիւսէրն Էղէզ, Հանրի Բոնսոլի և Ժան Տիւպէնճեան էֆ.ներու պատրաստած նկարները ցուցադրուած են։ Երկրորդ դասարանէն ցուցադրողներն են Իպրահիմ Էմէտ, Ապտուլլահ Ֆարիկ, Հիւսէյին Խալիտ, Մէհմէտ Սըրրի, Մուսթաֆա Վահիպ, Թահսին, Ալի Հայատ, Բէհան, Հիւսէյին Խալիտ, Ահմատ Ցակոբ, Ցակոբ Փափազեան, Խրիսթօ Անտոնի, Նիքոլաքի Թուսիմաքիտի, Նոլպանտեան, Եռնատիս, Գուլնուրաճեան, Վասիլ Գալֆաօղլը, Ցակոբ Դաթրբշօղլը, Ճէլէքուլօ, Տիքան, Արթին Թաշճեան, Գարագաչեան, Անատաքի և Իսաք Անժէլ էֆ.ները։ Առաջին դասարանի ցուցադրողներն են Իսմայիլ Սալահէտտին, Անէտէտ Սիւրէյա, Մէհմէտ Ալի, Մէհմէտ Նուրի, Մէհմէտ Նազմի, Մէհմէտ Խայրի, Հաֆըզ Եաքուպ, Մէհմէտ Ճէլալէտտին, Անատլա, Տիմիդրիս, Հրաչեայ, Օսքար Լամպէր, Նիքոլա Լիւսպանովիչ, Բալէոլոգոս, Գուլյամճեան, Թոսթաքի Տիմիդրիսաքի, Բաքա Իլիարիս, Թէօքրուսթօ, Արվանիտոքուլօ, Վռամշապուհ Տալիսղլը և Քեսթաքի Աղարճօղլը։ Արձանագործութեան դասարանէն արձաններ ցուցադրած են Ալի Հայատար, Արթին, Վասիլ Գալֆօղլը, Ղազարոս Գունեսուրաճեան, Ճէլէրտրուլօ և Ակտա Ցակոբ էֆ.ները։

ԳՈՆԵՍԱՑԻ ԴԱՍԵՐԸ.— Բոլիդիճ Քուrkսոնսkից, ըսելէ յետոյ թէ Գոնեսայի դասերը մշակելի վիճակի մը վերածելու մտադրութիւն կայ, կը յարէ.— «Հարկ չկայ բացատրել թէ այդ մտադրութիւնը ո՛րքան կարեւոր է երկրագործական տեսակէտով, վասն զի հիմա անմշակ մնացած Գոնեսայի դաշտը իր ծանօթ ընդարձակութիւնովը կրնայ արմիքի կարեւոր ամբարանոցի վիճակի մը վերածուիլ։ Մանաւանդ թէ Անատոլիի երկաթուղիին գիծը այդ դաշտէն կ'անցնի, որով վերոգրեալ մտադրութիւնը եթէ իրագործուի, երկրագործական բերքերը շատ դիւրութեամբ պիտի փոխադրուին ամէն կողմ։ Այս պարագաները ընական

խանեց.— «Այս վկան առջի իրիկունը սենեակս եկաւ և մէնիթիէ մը ուզեց. չտուի. այդ պատճառով է որ այսպէս կը խօսի։»

Վկաներէն Ս.պանոզ փողոցը բնակող Ալէքսանտրա սա յայտարարութիւնը ըրաւ.— «Ժան ինքզինքը իբրեւ Պէօյիւքտէրէցի ճանչցուցած էր ինծի։ Մեր բնակած տան մէջ հրդեհ ծագեցաւ. տեսայ թէ կրակը առաջ եկած էր մնաուկի մը մէջ դրուած դիւրավառ նիւթերէ։ Ժան վեց օր առաջ նոյն տունը եկած էր։ Մինչդեռ ամէն ոք ջուր կը կրէր, Ժան, ձեռքերը գրպանը դրած վեր վար կը պտտկէր։»

Վկաներէն ասիկանութեան գումիսէր Սաքզուլը Հիւսէյին էֆ. յայտարարեց թէ ամբաստանեալները չի ճանչնար, և յարեց.— «Հրդեհին գործին նկատմամբ քննութիւն կատարելու գործը ինծի յանձնուեցաւ։ Ամբաստանեալներէն Զաֆիրի, Մանոլ, Նիքոլի և Ճէմալ, մէկուկէս տարի առաջ, կղզիին մէջ Ֆրասս անուն կնոջ մը տունը վարձեցին և Ճէմալը հոն տարին։ Դապաթչի նաւամատոյցին կրասիներ բեռցուցին մասնա մը և Զաֆիրի մայրենիին պատուիրեց որ ըսէ թէ Դաբգիւլէն կը բերէ։ Այդ կրասիները 700 ռանգ. ոսկի ապահովագրեցին։ Ճէմալ, Տիկին Անանիզ ու Զաֆիրի մէկ քանի օր բնակեցան այդ տունը. յետոյ անոնց մեկնելու գիշերը հրդեհ ծագեցաւ նոյն տունէն։ Իսկոյն այդ տունը գացի. պատերը կ'այրէին. ուրիշներու հետ փոքրիկներ մարել, սակայն չյաջողեցանք, վասն զի ամէն կողմ մեծ քանակութեամբ քարիւղ թափուած էր։ Զաֆիրի իմաց տուաւ ինծի թէ այդ հրդեհը դիտմամբ ձգուած է։ Դարձեալ նոյն կղզիին մէջ Լիգնայի քաղաքացէն հրդեհ ծագելով այդ չէնքը այրեցաւ։ Այն տեղն զամբիւղի մը մէջ դրուած մոլթէ փոքրիկ պարկեր կային քարիւղով լեցուած։ Ատանը գտնելով պահականոց տարի և քննութեան ձեռնարկեցի։ Նոյն միջոցին դարձեալ Զաֆիրի լուր տուաւ ինծի թէ ամբաստանեալներէն Մանոլ կայ ու Ֆոչօ Ֆազա գիշերը մակրկով եկեր, հրձիգութիւն ըներ, յետոյ մակոյկը ընկղմեր ու փախեր են։»

Ուրիշ վկայ մը՝ կղզիներու մէջ թաղակատութեան բարպան Ռէճայի էֆ. յայտարարելէ յետոյ թէ ամբաստանեալներէն Զաֆիրին, Մանոլը ու Նիքոլին կը ճանչնայ, յարեց.— «Երկու տարի առաջ ճէմալ անուն մարդ մը Իսքէյլի Ռէյտիի պաշտօնեայ Քսադաքի էֆ.ի տունը վարձելով, հոն փոխադրեց մնաուկ մը, երկու երկօտասանեակ աթոռ, երկու կապերտ ու դաշնակ մը։ Առնցմով երկու սենեակ կահաւորեց և 700 ռանգի ապահովագրեց։ Գիշեր մը այդ տունէն հրդեհ ծագեցաւ. երբ հոն փութացինք, պատերէն կարմիր ու կանաչ բոցեր կ'ելլէին։ Ոստիկանութեան գումիսէր Հասան էֆ. առաստաղին փայտերը կտրելով ուզեց կրակը մարել, բայց առաստաղէն կարդ մը նիւթեր վար թափելով կրակը աւելի տարածուեցաւ։ Կասպերլապէս համոզուած եմ թէ այդ հրդեհը դիտմամբ ձգուած է։»

Միւս վկաներէն մէկ քանին ներկայացած չէին և օրն ալ տարժամած էր, որով դատավարութիւնը ուրիշ օրուան յետաձգուեցաւ, որոշուելով նաև նորէն կոչնագիր ղրկել չներկայացող վկաներուն։

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏԻՒ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

ԴՐՈՇԴԱՏՈՒՐԻՆ ՀԱՄԱՐ «ՎԻԶԱ»,,

Ա.ԶԳ.—Օսմ. Հանր. Պարտքի վարչութիւնը հարկաւորներուն դիւրութիւնս ներ ընծայելու համար Դրոշմատուրքի կանոնագրին գործադրութիւնը և այդ օրինական տրամադրութեանց կիրառման մասին ամէն անտուզութիւն փարատելու նպատակաւ, դրոշմատուրքի մասին վիզա մը հաստատած է։ Դրոշմատուրքի վիզան կը կատարուի՝ Թուղթին վրայ նշանակելով տեսնուած ըլլալը, ինչ որ 2 դրուշ դրոշմատուրքի ենթակայ է՝ վիզայի օրուան թուականով. նաեւ յիշատակութիւն մը պէտք է կատարուի թէ քննուած թուղթերը կանոնաւո՞ր են դրոշմատուրքի տեսակէտով։ Դրոշմատուրքի վիզայի կրնան ենթարկուիլ այն ամէն թուղթերը, որոնք դրոշմատուրքի օրէնքի մասին ո և է թերութիւն չունին։ Հետեւաբար հարկաւորները գլխաւորաբար կրնան սա գրութիւնները ներկայացնել, ձեւակերպութիւնները կատարելու համար.— 1. Թուրքիոյ մէջ պատրաստուած ու չստորագրուած գրութիւնները։ 2. Թուրքիոյ մէջ պատրաստուած և սառբագրուած ու օրինապէս դրոշմաթուղթ փակցուած ամէն գրութիւն։ 3. Օտար երկիրներէն և դրոշմատուրքի օրէնքը չգործադրուած այն վայրերէն եկած գրութիւններ, որոնք թէեւ օսմ. դրոշմաթուղթ չեն կրեր՝ բայց Թուրքիոյ մէջ տակաւին չեն սկսած գործածուիլ։ 4. Օտար երկիրներէն և դրոշմատուրքի օրէնքը չգործադրուած այն վայրերէն եկած գրութիւններ, որոնք օրինական դրոշմաթուղթ կը կրեն։ 5. Դրոշմատուրքէ զերծ գրութիւններ։— Թիւ 1 և 3 հատուածներուն մէջ յիշուած գրութիւններուն վիզայի գործողութիւնը կը կատարուի դրոշմատուրքին գանձուելէն, փակցուելէն ու չնշուելէն յետոյ։ Թիւ 2, 4 և 5 հատուածներուն մէջ յիշատակուած գրութիւններուն վրայ վիզայի գործողութիւն կատարուած ըլլալը կը նշանակուի, գրութիւնները քննուելէ յետոյ միայն։ Դրոշմատուրքը վիզա ընելու գործողութիւնը, 1323 յուլիս 19/1907 օգոստոս 1էն սկսեալ, Օսմ. Թղթատարական ճիւղին դիմաց Վիթալիս խանը գտնուած դրոշմաթուղթի մասնաճիւղի գրասենեակին մէջ կը կատարուի։ Ցառաջիկային, այս գործողութիւնը պիտի կատարուի նաեւ Թուրքիոյ ուրիշ կարեւոր կեդրոններուն մէջ։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ

1/19 օգոստոս 1907 30—14

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ա.ԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ ՇՈՒՐՋԸ

Ա.ԶԳ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը իր չարաթական նիստը կազմեց երէկ գրասենեակին մէջ, ատենապետութեամբ Վահ. Յարութիւն էֆ. Ասլանեանի։ Ներկայ անդամներն էին՝ Մարգէն էֆ. Յակոբեան, Տիրան էֆ. Կիւմիւշկիրասան, Արշակ էֆ. Գարակէօզեան և Արսէն էֆ. Արսէնեան։ Բացակայ էին Տօքթ. Տիգրան պէյ Սահմեան,— որ նախընթաց իրիկուն կառախումբով Իզմիրէ ուղեւորած էր մէկ քանի օրուան համար,— և Գր. էֆ. Էվրէնեան ու Տօքթ. Սեղբոսեան էֆ. անձնական գործերու պատճառաւ։ Հոգաբարձութիւնը նախ և առաջ վերակազմեց կալուածոց Յանձնաժողովը՝ իր նախորդ անդամներով։ Յետոյ, ուշադրութեան առնելով Եփեսոյեանցի թէ՛ այրերու և թէ՛ կիներու յարկաբաժիններուն չափազանց խճողուած վիճակը, բացարձակապէս որոշեց՝ այդ մասերուն համար որ և է պատսպարեալ չընդունիլ, մինչեւ որ արամադրելի տեղ չպատրաստուի։

Խորհրդակցութեանց մեծագոյն մասը նուիրուեցաւ բնականաբար Հիւանդանոցին ելմտական կացութեան որուն տագնապալի հանգամանքը չնչաց ենք արդէն, հաւաստական մանրամասն տեղեկութիւններով։ Հոգաբարձութեան ջանքերը կը ձգտին ասիճանաբար դարմանել այդ վիճակը՝ աջակցութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր ու Ազգ. Վարչութեան, և մարդասէր հարուստներու և ընդհանրապէս ազգին ամէն դասակարգի բարեբերներուն աջակցութեան շնորհիւ։

* * *

Կը լսենք թէ, Ազգ. Հիւանդանոցի 10,000 ռանգի պարտքին —որուն մէկ մասը անմիջական հայցայիմամ կը կարօտի— հատուցմանը համար, կեսարացի ազգային մը յանձն կ'առնէ նոյնքան գումարի փոխատուութիւն մը ընել Հոգաբարձութեան Սնտուկին, հինգ տարուան մէջ հատուցանելի, և առանց տոկոսի։ Փոխարէն պայման կը դնէ միայն որ ապահովութիւն տրուի իրեն՝ եռամեայ 500ական ռանգի վճարում ընել, և իրը երաշխաւորութիւն՝ Բերայի «Սբան-ֆա»ի չէնքը իր վրայ դարձնել՝ վէնֆայեն Ֆեռաղ ըլլուելով։

Զենք գիտեր ասկաւին թէ այս առաջարկին տերը իր ընելիք փոխատուութեան պայմանները դրաւորապէս ներկայացուցած է Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան, —և, որքան ալ վերապահութեամբ կը հրատարակենք լուրը,— պատճառներ ունինք կարծելու թէ տոյզ է ան. միայն թէ, մանրամասնութիւնները յայտնի չեն ասկաւին։

ՎԵՐ. ԿԱՅՍԵՐ ծննդեան բարեբաստիկ Տարեդարձին առթիւ, երեքշաբթի օրը, Իզմիրի Առաջնորդ Տ. Եղիշէ եպիսկ. Դուրեան՝ առաջն. փոխանորդին և Բաղ. Ժողովի ու Տնտեսական Խորհուրդի անդամներուն ընկերակցութեամբ՝ Այաշնի կեսարիոյն պաշտօնատունը երթալով, շնորհաւորութիւններ և հաւատարմական զգացումներ մատուցեր է։ Վեսմ. Ֆաիզ պէյ սիրալիր ընդունելութիւն մը ըրեր է Դուրեան Սրբազանի ու հետեւորդներուն, և ունկնդիր է Ս. Մեսրոպեան վարժարանի աշակերտներէն մէկուն կարդացած բարեմաղթական բանախօսութեանը։

ԻԶՄԻՐԻ մէջ հրատարակուող Արշալոյս օրաթերթի արտօնատէր Բարեղ էֆ. Քէչիչեան որ յատկապէս մայրաքաղաքս եկած էր՝ հարկ եղած նախապատրաստութիւններով զբաղելու համար, երէկ Իզմիր վերադարձաւ։ Քէչիչեան էֆ. կազմակերպած է իր թերթին խմբագրական մարմինը՝ Թէ՛ Կ. Պոլսէն և Թէ՛ Իզմիրէն ձեռնհաս գրողներու հետ համաձայնելով, և մօտ ժամանակէն պիտի սկսի Արշալոյսին հրատարակութեան որուն յաջողութիւն կը մաղթենք։

ՄԵԾ ՆՈՐ ԳԻՒՂԸ կը գրեն մեզ.

Մեծ Նոր գիւղը հեռագեայ կարեւորութիւն կը ստանայ վաճառականական տեսակէտով։ Վերջերս մետաքսի մանարանի մը շինութեան ձեռնարկուած է, զոր կը շինէ Հաճի Մինաս աղա Սիմաւոնեան։ Ուրիշ մըն ալ արդէն շինելու պատրաստուած են Բահանեան եղբարք։ Այս մանարանները թէ՛ գործ և ապրուստ պիտի հայթայթեն աղքատիկ ընտանիքներու և թէ՛ խոշորի բերքին և վաճառականութեան մեծ զարկ մը պիտի տան. ուստի այս կրկին տեսակէտներով մեծ բարիք մը պիտի ըլլայ անոնց շինութիւնը գիւղիս համար, և անոր զարգացման ոչ սակաւ պիտի նպաստէ։ Դժբախտաբար տակաւին լաւ վիճակի մէջ չէ Պաղարէն գիւղ երկարող երկու ժամուան ճանապարհը՝ որ մանաւանդ ձմեռը կառքերու և ձիերու համար անանցանելի է. ձեռնարկներ եղած են ի Պրուսա կանոնաւոր խճուղիի վերածելու համար զայն. անշուշտ բարեխնամ կառավարութիւնը՝ որ երկրին շինութեանց և զարգացման համար ջանք չի խնայեր, այս ճամբուն շինութեան համար ալ պէտք եղած հրամանն ու դիւրութիւնները պիտի շնորհէ։

Փափաք կայ դաշտի վրայ յարմար տեղեր շերամատունները հաստատելու, շերամի գործը ընդարձակելու և զայն գիտական արդի նորագոյն մեթոտներով մշակելու համար, վասն զի տուներու մէջ, որքան ալ խնամք տարուի, կարելի չըլլար կատարեալ յաջողութիւն ձեռք բերել անհրաժեշտ եղող պայմաններու պակասութեան պատճառաւ. առ այս եւս կը յուսանք թէ Կայս. կառավարութիւնը պէտք եղած արտօնութիւնը շնորհելով պիտի օժանդակէ շինութեանց գործին։ Մեծ Նոր գիւղի թթատատունները այնքան ընդարձակ և բազմաթիւ են որ կարելի է անոնցմով շատ աւելի մեծ քանակութեամբ խոզակ արտադրել, եթէ նոր շերամատունները չինուին. շատեր տեղ չունենալնուն համար տերեւը կ'աւելցնեն և կը ծախեն. ամէն տարի չրջակայ գիւղերէն խնդրանք բնդունիս։

Մեծ Նոր գիւղի բնակիչները եթէ քիչ մը աւելի ուշադրութիւն դարձնեն իրենց զարգացման նպաստող միջոցներուն և անտեսագիտութեան պայմաններուն, զեղչելով աւելորդ և անպէտ ծախքերը՝ զոր կ'ընեն շռայլօրէն նշանատուքներու, խնամատուքներու և հարսնիքներու առթիւ՝ հին սովորութեան համեմատ, շատ աւելի բարեկեցիկ և գոհացուցիչ վիճակ մը կրնան ունենալ, և եթէ իրենց աղջիկները կանուխ ամուսնացնելու հակաբնական և հակառողջական սովորութեան ալ վերջ տան, անոր տխուր հետեւանքը եղող ախտաժէտութեան առաջանքներէն և տուայտանքներէն աղատ կը մնան։ Ուրիշն զարգացման և ինքնաճանաչութեան միակ միջոց եղող դպրոցական դատարակութեան աւելի կարեւորութիւն ընծայել և փոյթ ու խնամ տանիլ անհրաժեշտ է։

Ա.ԶԳ.— Թաղական Խորհուրդս ի գիտութիւն բարեպաշտ ժողովրդեան կը ծանուցանէ թէ առաջիկայ Խաչվերացի ատենն առթիւ Ամեն. Սրբազան Պատրիարք Հայրը հանդերձեալ է Ս. Պատարագ մատուցանել Ս. Խաչ եկեղեցւոյս մէջ ու իր պերճախօս քարոզութեամբ մխիթարել հաւատացեալ ժողովուրդը, ինչպէս նաև պիտի նախագահէ երեկոյին Խաչվերացի արարողութեանց։

Մնամք յարգանօք
Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ
Ս. եկեղեցեաց Սկիւտարի

Ա.ՏԵՒԱՆԱՊԷՍ ԱՍՏԵՒԱՆԱՊԷՍ
ԲԱՐՍԵՂ ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ ՏԻԳՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ
Սկիւտար

Ս. ԽԱՉԻ ծանին առթիւ, յառաջիկայ կիրակի առաւօտ, Դալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյն մէջ Պատարագը պիտի մատուցուի եռաձայն երգեցողութեամբ։ Պատարագիչն է Տ. Բարգէն Մ. Վրդ.։

ՀԱՅԵ ՀՈՒՄԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱՁԵՆԸ

Վիեննայի Մխիթարեան Միաբանութեան Աբեղակալ Գերդ. Հ. Թոռնեան որ իրը մէկ ամսէ հետէ մայրաքաղաքս կը գտնուէր և հիւրընկալուած էր Բանկալթիի վանատան մէջ, երէկ՝ Մէնաժբրիի Նիկեր շոգենաւով Իզմիր ուղեւորեցաւ, ուրկէ Այաշն եւս այցելելէ ետք, Վիեննա պիտի վերադառնայ։ Հ. Թոռնեան այստեղ գտնուած միջոցին մասնաւորապէս զբաղեցաւ Բանկալթիի վանատան ու վարժարանին գործերով։ Կ'իմանանք թէ Գերդ. Աբեղակալը Մխիթարեան վարդապետներուն հետ համախորհուրդ գտնուելէ է որպէս զի յառաջիկայ գարնան ձեռնարկուի Բանկալթիի վանատան ընդարձակ պարտէզին յարմարագոյն մէկ մասին մէջ՝ վարժարանի մը շինութեան, որուն պէտքը վաղուց զգալի էր, արդի փայտաշէն դպրոցը հինցած ըլլալուն։ Հ. Թոռնեան ինք անձամբ պիտի գայ կատարելու նոր վարժարանին հիմնարկէքը։

* * * Երէկ, Մէնաժբրիի միեւնոյն շոգենաւով մայրաքաղաքէս մեկնեցաւ նաեւ Գոյունեան Գերապայծառ դէպ ի Մարսիլիա և անկէ Բարիզ։ Պատրիարքարանի կողմէ պաշտօն յանձնուած է այս եպիսկոպոսին՝ տեղւոյ վրայ քննութիւն մը կատարել, թէ հանգուցեալ Աբէլեան վրդ. իրօք յանուն Հայ Հռոմէական համայնքին եկեղեցիներուն ու դպրոցներուն կարեւոր գումար մը հանդանակած էր Բարիզի մէջ և թէ այդ գումարն է զոր կտակած է իր պարագաներուն, զրկելով Պատրիարքարանի Սնտուկը։ Պատրիարքարանի այս օրուոյմը գործնական հանգամանք մը ունի և պիտի կըրնայ վճռապէս վերջ մը տալ այն թեր ու դէմ զրոյցներուն որոնք կը չրջին՝ Աբէլեան Վրդ.ի մահէն ի վեր, ճշդելով բո՛ւն իսկ իրողութիւնը։

"ԾԱՂԻԿ,, ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹԸ

Ծաղիկ շաբաթաթերթը, որ ազգ և դպրոցականներու յատուկ նիւթերով կը հրատարակուի՝ պատկերազարդ, իր մինչև ցարդ երեւցած 18 թիւերովը ապացոյցը տուաւ թէ մանուկներու յատուկ թերթի մը զգալի պակասը լրացնելու հանգամանքներով օժտուած է։ Բաց ի տպագրութեան ու պատկերներուն նուիրուած խնամքէն, նիւթերուն նպատակայարմար ընտրութիւնը և դասաւորումը, դեռատի ընթերցողները հրահանգող ու միանգամայն հետաքրքրող արձակներ ու ոտանաւորներ, մանկական խաղեր հայկ, օգտակար ու հաճելի կը դարձնեն զայն։ Եւ եթէ իր այս առաւելութիւններուն հետ չեշտենք նաեւ բաժանորդագնին անսովոր ածանութիւնը (տարեկան 30 դրշ.), իր համեստ սահմանին մէջ լրագրական գեղեցիկ ձեռնարկութիւն մը պիտի կրնանք նկատել զայն, —ջերմապէս յանձնարարելի գրաբէր ծնողներուն և ուսումնասէր դպրոցականներուն։ Քաղաքութիւնն ալ իր բաժինը ունենալու է մանկանց Ծաղիկն շուրջը, որպէս զի նորանոր բարոքութիւններ ստանայ այդ վաղեմի թերթը՝ որ գրչի թարմ ոյժերով կը հրատարակուի։

ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿ զուարթաբերներու շաբաթաթերթին նոր չրջանի 3րդ թիւը հրապարակ ելած է, մեծադիր էջերով և հետեւեալ խնամեալ բովանդակութեամբ.— Մեր դերասանուհիները. Ս. Դաւթեան.— Ս. Դիրք և Ց. Ց. Պարոնեան.— Բեռացի օրիորդի մը օրագիրը. Զազա.— Քրոնիկ. Նեռապատն.— Մանը մաթ (գիշերային միջադէպ) Լիլա.— Ֆանթէզի տոպեր. Գահգանա.— Ամբակումին խօսքերը. Անմեռուկ.— Քէյֆս կուգա. Վ. Սրվանեան.— Շաբթուան զուարթ լուրեր.—«Արսէն Լիւպէնի տարօրինակ կեանքը». Թերօն.— Եւ հանելուկ մը հեռաւոր խորագրով. «Ամբակումին հանելուկը գտնողին գեղարուեստական նուէր»։— Յանձնառութիւն մը ունէք Պրէմի համար, զոր չպիտի կրնայ յանձնել։ Թաղաքիս նեռաթիչ վաճառականներն ալ մեծ վնասներու ենթարկուած են այս պատճառաւ։

ՀԵՍՏԱՐՈՒԱՆ ՌՈՒԱԳԻՐՆԵՐ

ԲՈՒԼԻՂ, 26 սեպտ.— Լիհրապարակին լաւ հակումը հը չարունակուի, բայց գործերը չատ սահմանափակ են, հաւանօրէն հաշուեյարդարումը մօտ ըլլալուն հետեւանքով։ Ամանիական արտաքինէն և ռուսական արժեթուղթերէն զատ, որոնք միշտ կը փնտռուին, ֆրանսական ռանդին և միւս միջազգային արժեթուղթերու գիները անփոփոխ են։ Բուլիլի երկաթուղին, Օսմ. Հանրային Պարտքի հաշուին կատարուած գնումներուն հետեւանքով, 172 ֆր.ի բարձրացաւ։ Օսմ. Պանքային բաժնեթուղթերը չատ հաստատուն են՝ 695։ Պղինձի գինը 66.7ի բարձրացած ըլլալով, Ռիօ Թինթոյի գինը քիչ մը վրայ դրաւ։ Պալիա Դարայտան և Լաւրիոմ լաւ միջակի մէջ են, վասն զի կապարի գինը հաստատուն է, 22։ Լոնտոնի Սակարանին մէջ արժեթուղթերու չարին գիները անուանական են։ Ամերիկեան երկաթուղիի արժեթուղթերու գիները հանդարտ են։ Հարաւային Ամերիկի արժեթուղթերու վրայ գործ չըլլար։

ԼԻԶԳՈՆԱ.— Բորթուկալի իշխանը չարաթ օրը կը վերադառնայ՝ Ափրիկէ կատարած իր ուղեւորութենէն։ Ջերմագին ընդունելութիւն մը պիտի կատարուի։

ԼՕՆՏՈՆ.— Ռիօ-Թանէյրոյէն կը հեռագրեն թէ խանուելի գինը հաստատուն է։ Կ'ըսուի թէ ապրանքը չատ պակաս է, որով քիչ ատենէն գիները մեծ բարձրացում մը պիտի կրեն։

ՊԵՐԼԻՆ.— Առողջապահական միջազգային համաժողովին մէջ, այսօր, բրոֆէսէօր Շանդիէս նշանաւոր ճառ մը խօսեցաւ Թիֆոյի վրայ։ Համաժողովին անդամները շնորհաւորեցին զայն։

ՎԻԵՆՆԱ.— Այսօր կէսօրէն յետոյ հոս ժամանեց Լուսաւոր Թագաւորին եղբայրը՝ Բոնտոթի դուքսը։ Ցիանց Եղբ կայսրը կայարանէն ընդունեց զայն շատ սիրալիր կերպով։

—Ցիանց Եղբ կայսրը, այսօր, սեղան մը տուաւ ի պատիւ Ռումանիոյ Թագաւորին։

— Աւստրիոյ-Հունգարիոյ բանակին սպայակոյտի պետ Բոնտատ Ֆոն Հէցենտորֆ զօրավարը և նաւատորմին հրամանատար ծովակալ Մոնդէյզիլի կոմսը, այսօր, Ռումանիոյ Թագաւորին ներկայացան։

ԼԱ ՀԱՒ.— Թորթիլնեբու կանոնագիրը, նաւային պատերազմներու յանձնաժողովին կողմէ ընդունուած, էական հատուածի մը մէջ կը որոշուի թէ խարսխած Թորթիլները միայն պէտք է գործածուին, որոնք իրենց վնասակար արդիւնքը կը կորսնցնեն երբ իրենց խարիսխներէն անջատուին։ Նաւային պատերազմի յանձնաժողովը նաեւ ընդունեց գերմանական այն առաջարկութիւնը թէ պատերազմիկները ետ կենան այցելելէ թղթատար չոգենաւերը, բաց ի բացարձակ պէտքի պարագային։ Ընդհանուր կերպով թղթատարական առաքումները պէտք է անձեռնմխելի ըլլան։

ՌՈՒԹԵՐԴԱՄ. — Բրդի Բարիզիեն Լա Հէյի թղթակիցը տեսակցութիւն մը ունեցեր է Պառոն Ֆոն Մարշալի հետ։ Դերմանական ռազմական պատուիրակը յայտարարեր է թէ Գերմանիա նեռաղ լուրջ և անիրականալի նկատելուն համար է որ չէ հաւանած մնայուն իրաւարարութեան ծրագրին։ Գերմանիա իրաւարարական մասնաւոր դաշնադրութիւններ միայն կնայ ընդունիլ՝ չատերու և ատանդութեանց համամասնութիւն ունեցող երկիրներու հետ։

—Ցիանական լրագիրներէն նպատաւոր ընդունելութիւն մը կ'ընեն Մայրագոյն Արեւելքի մասին կնքուած անգլիա-ռուսական պայմանագրութեան։

ԲՐԱՆԳԱ.— Վոթովիցի հանքը հեղեղներէն ողողուելով, վեց գործաւոր խեղդուեցան։

ԲԻՇԿԵԿ.— Երկաթուղիի կառախումբերու ընդհարում մը տեղի ունեցաւ Էրքէշդէր-Վէլիեսի մօտ։ Երկու հոգի ծանրապէս վիրաւորուեցան և հինգ ալ թեթեւ կերպով։ Կառախումբի ուրիշ ընդհարում մըն ալ Պարքի մօտ տեղի ունեցաւ։ Երկու հոգի ծանրապէս վիրաւորուեցան։

ԲԱՐԻԶ.— Մամուլի միջազգային համաժողովին մէջ, Պոռոյի մէջ գումարուած, Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարար Պ. Բիլոն ճառ մը արտասանեց, որ ջերմապէս ծափահարուեցաւ։

ՎԻԵՆՆԱ.— Ռումանիոյ Թագաւորը երկաթբուն խորհրդակցեցաւ Ցիանց Եղբ կայսրը, Պառոն Էրէնթալի և Պ. Իզվոլսքիի հետ. կ'ենթադրուի թէ տեսակցութեան առարկան եղած է Ռումանիոյ և Օսմանեան միջեւ եղած վէճին կարգադրութիւնը։

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏԻՒ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

ՐՈՒՄԷԼԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ ՊԱՐՏԱԹՈՒՂԹԵՐՈՒՆ
ՎԻԶԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ազդ.—Երկաթուղիի պարտաթուղթերուն վիճակահանութեան 226րդ թիրաժը պիտի կատարուի 1907 սեպտ. 18 հոկտ. 1ին Հանր. Պարտքի Վարչութեան կեդրոնատեղին, ի ներկայութեան ելմտական, հանրօգուտ Շինութեանց և Օսմ. Կայս. Պանքայի պատուիրակներուն։ 5—3

Կ. Պոլիս 7/20 սեպտ. 1907

ԼԻՍԷ ՖՈՒԱՆՍԷ

ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՅԵՐԿԵԿԱՅ ՖՐԱՆՍ. ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ՏՇՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆԸ Պ. Ժ. Ֆօռի

Առեւտրական ուսմունք, պաշտօնական հաստատութեանց գրասենեակի գիտելիք, հայերէն և թուրքերէն լեզու։ Բերայի դասերը պիտի սկսին 7/20 սեպտեմբերի, իսկ Գալատայի մասնաճիւղինը 6/19ին նոյն ամսոյ։ 20—13

ԱՆՔԱՓԱՆՑԻԿ ՎԵՐԱՐԿՈՒՆԵՐ
Առանց, կանանց եւ տղոց համար՝
Անգլիական լաւագոյն գործարաններէն արտադրուած։

ԶԵՒԻ ՈՒ ՆԿԱՐԻ ՄԱՍԻՆ
ՄԵՆ ԶԱՆԱԶԱՆՈՒԹԻՒՆ
ԽԻՍՏ ՁԵՂԶՈՒԱԾ ԳՆԵՐՈՎ,
ՏՈԿՈՒՀՈՒԹԻՒՆԸ
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԱԾ

ԹԻՐԻՆԳ
ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ ՄԷՋ
Դ. Ա. Լ. Թ. Ի. Ա.

ՂԱԼԱԹԻՈՑ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 13/26 սեպտ.

Օսմ. Քոն. Միացեալ 4 % Ֆ. Կ. Ա. Ո.		100 37½
Ամէնէն բարձր գին	»	101 01½
Ամէնէն վար գին	»	100 35
Բուլիլի Երկաթուղի գոց	Ֆր.	166 12
Ամէնէն բարձր գին	»	166 37
Ամէնէն վար գին	»	165 50

ՈՒՐԱԲԱԹ 14/27 Սեպտ.

Օսմ. Քոն. Միացեալ 4 % Ֆ.Կ. Ա. Ո.		101 00½
» » » ժամ 5ին Ֆ.Կ. »		101 —
Բուլիլի Երկաթուղի	Ֆր.	166 12
» » ժամ 5ին	»	166 12
Ֆրաբգ Կ. Պոլսոյ	»	480 50
Անատ. Երկաթ. Գարաթ. Ա.սերի	»	516 —
» » » Բ.սերի	»	515 —
» » բաժնեթղթ	Ա. Ռ.	17 07½
Ներքեթէթ Խարիսխ	»	44 —
Ներքեթէթ Խարիսխի Հաշիւին	»	4 95
Օսմ. Ապահ. Ընկ.	»	4 15
Օսմ. Ծխախոտ		19 20
Թղամուկ բաժնեթուղթ		8 80
» ժուլիանա		4 12½
» պարտաթուղթ		470 —
Թրանուվայ	Ֆր.	50 50
Երգասի Ջուրի ընկ.		318 —
Գալիա Քարա Այաքն		645 —
Միսիրի պանքա	Ա. Ռ.	5 12½
Սալոնիքի պանքա		145 —
Քարատու առանձնաշնորհեալ		59 —
» սովորական		60 —
Քարատի Իզմիրի		590 —
Լաւրիոմ	Ֆր.	85 —
Զարթրբա	»	31 —

ՍԹԻԼԱՆ 3

Օսմ. Միացեալ 1 օրուան	Ա. Ռ.	1 25
» » 8 »		3 37½
Բուլիլի երկաթուղի	Ֆր.	— —
Փոխ. հրապարակ Օսմ. Պանքայի	6½ %	

ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԱԾՔԵՐ

Լոնտոնի վրայ չէք	Ղրուշ	110 11
Բարիզի » »	Ֆրանկ	22 76¼
Վիեննայի » »	Քորոն	21 95
Պերլինի » »	Մարք	18 67

ԴՐԱՄԱՆԻՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Անգլիական ոսկի	Ղրշ.	109 34
Ֆրանսական »	»	87 10
Բել. Իմպերիալ	»	91 10
Մեկնիկի տարբերութիւն	»	107 32
Արծաթի մանրուք	»	104 15
Մէճիտիէ	»	98 20
Բուլգի Թղթադրամ	Ա. Ռ.	8 65

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՈՒՐԱԲԱԹ, 26 Սեպտ.

Միացեալ Օսմ. պարտք. բաց.	Ա. Ռ.	92 75
» » » գոց.	»	92 80
Բուլիլի երկաթուղի	Ֆր.	172 —
Թրանուվայ	»	51 50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	695 —
Ռեժիի բաժնեթուղթ	»	451 —
Գալիա Քարա Այաքն	»	650 —
Օսմ. մաքսատուն	»	492 —
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	94 10
Քրէտի Լիոնէ	»	1160 —
Ռուսական 5 %	»	90 40
Իտալական Ռանթ	»	101 20
Սպանիական արտաքին	»	93 40
Զէք Լոնտոնի վրայ	»	25 135
Դրամագրգ Ֆրանս. Պանքայի	»	3 ½

ԼՈՆՏՈՆ, 26 սեպտ.

Միացեալ Օսմ. պարտք. բաց.	Ա. Ռ.	92 75
» » » գոց.	»	92 63
Օսմանեան Կայս. Պանքա	»	17 63
Եգիպտիէն միացեալ	»	— —
Անգլիական քանսոլիտէ	Ֆ. Կ.	82 31
Հէպենական 5 % 1881	»	47 50
Զարթրբա	»	1 18
Պուլկարական փոխառ. 1892	»	102 —
Ռանտ Մայնս	Ֆ. Կ.	4 97
Փոխանակագիր Բարիզի վրայ	»	25 37¾
Դրամագրգ	»	4 ½

ՊԵՐԼԻՆ, 26 սեպտ.

Օսմ. միացեալ		93 10
Ռուսական 4 % 1902	մարք	— —
Բուլիլի երկաթուղի	»	146 —
Փոխ. Լոնտոնի վրայ չէք	»	20 250
Դրամագրգ	»	5 ½

ՎԻԵՆՆԱ, 26 սեպտ.

Բուլիլի երկաթուղի	քորոն	188 90
Վիրը Պանք Գերպոն	»	531 —
Փոխանակագիր Բարիզի վրայ	»	95 61
» Լոնտոնի վրայ	»	240 20
Օսմ. Ռէժի	»	— —

ՄԱԶԵՐՈՒ ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ

EAU AVELLANE

ՏՕՔԹ. Բ. ԹԼՕՏՕՐԻՏԷՍ ՊԱԼԱՇԻ
ԲԺՇԿԱԿԱՆ

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՑԻՆ

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ԹԻՐԱԺ, ՔԱՇՈՒԱԾ 1 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ ՇԱԲԱԹ ՕՐՔ

80 դրուշ տանող թիւեր

321	14964	28518	41560	58076	71700	86349	99497	116425	130726	147714	164817
599	14987	28647	41571	58787	72216	86675	99849	116449	130776	147767	164918
699	15009	28990	42640	58969	72285	86798	100111	116482	131146	147787	165014
750	16178	29376	42842	59521	72294	86867	100400	117431	131152	148234	165288
751	16335	29459	43376	59556	72438	87052	100450	117924	131490	148322	165458
786	16722	29651	44359	59631	72558	87402	100458	118644	131648	148476	165524
1179	17051	30047	44773	59868	72642	87543	101016	118902	131863	148661	165594
1228	17067	30488	44811	60317	72730	87614	101077	119083	131936	149146	165674
1834	17884	30687	44986	60492	72928	88281	101199	119350	132098	149322	165894
1977	17910	30729	45181	60956	73272	89176	101724	119721	132342	149759	166311
1996	18422	30925	45635	61021	74285	89347	102356	120128	132993	150126	166682
2102	18801	31072	45652	61500	74943	89413	102433	120367	13303	150348	166896
2836	18861	31230	45668	61585	75199	89582	102806	120596	134254	150683	167123
2875	19078	31414	46030	61609	75677	89632	103379	121005	13430	150822	167589
3134	19172	31893	46068	62192	75792	89666	103519	121268	134663	151164	167624
3532	19254	31915	46150	63083	76514	89707	104121	121370	134828	151426	167743
3559	19266	32021	46273	63227	76603	90362	104345	121405	135735	151761	168057
3736	19642	32045	46528	63504	76808	90405	104464	121424	136728	152602	168115
4019	19915	32555	46737	63561	77132	90565	104962	122908	137106	152632	168348
4047	20049	32814	47083	63595	77291	90646	105501	123054	138260	152770	168540
4485	20292	32998	47457	63772	77925	90663	105555	123129	138545	153195	169005
5542	20430	33037	47949	63963	78095	90900	105849	123204	138569	53349	169476
5959	20745	33265	48491	63978	78409	90961	105955	123247	138677	153386	170048
6026	20906	33513	48741	64278	78448	91308	106017	123599	138736	153428	170068
6049	21391	35089	48917	64341	78466	91519	106192	124002	138947	153456	170186
6355	21551	35319	48985	64351	78739	91722	106364	124076	139136	154160	170780
6468	21599	35972	49077	64438	78797	91836	106505	124200	139768	154664	171043
6507	22906	35979	49464	64805	78937	92530	106802	125277	139797	154942	171468
6736	23421	36127	49619	64848	79158	92630	110132	125286	139854	155908	171581
7952	23434	36259	49912	65231	79235	92878	110195	125501	139963	156241	171624
8253	23474	36269	50650	65334	79399	92978	110280	125578	140130	156405	171884
8611	23715	36283	50739	65463	79628	93684	110916	125670	140202	156865	171983
8635	24074	36332	51325	65654	80170	93994	110959	125981	140601	157050	172642
8673	24223	36390	51473	65699	80209	94275	111166	126096	140932	157125	172801
9051	24310	36627	51689	65932	80335	94543	111193	126679	142225	157341	173336
9272	24333	36686	51697	65963	80722	94771	111205	126794	142598	157788	173359
9390	24441	36718	53239	66039	80803	94815	111402	126818	142687	158036	173640
9651	24507	37723	53424	66177	80884	95109	111605	126888	142904	158645	173772
9996	24665	37846	54072	66625	81262	95313	111715	126912	142988	159210	173916
10106	25200	38446	54575	67393	81480	96232	111825	127122	143446	159358	173995
10640	25242	38632	54743	67470	81619	96285	111910	127131	143456	159667	174227
10670	25282	39042	55041	68265	81697	96300	112203	127282	144615	160905	174465
10721	25328	39055	55213	68486	82233	96389	112428	127336	144691	160946	174565
10890	25335	39128	55348	68762	82368	96562	112467	127348	144860	161289	174586
11260	25585	39361	55635	69121	82420	97098	113585	127578	144931	161813	174679
12024	25724	39543	55904	69161	83059	97340	114112	127596	144984	161994	
12370	25796	39696	56020	69847	83610	97421	114472	127616	145288	162528	
12951	26267	39728	56082	70396	83623	97578	114700	128039	145460	163219	
12989	26648	39740	56100	70464	83631	97623	114757	128561	145587	163237	Շար.
13064	26976	39809	56202	71264	84146	97708	115278	128938	146107	163405	
13412	27014	39972	56576	71463	84197	98414	115520	129149	146514	163412	
13484	27063	40563	56730	71494	85039	98771	115637	129427	146571	163676	
14435	27094	40721	56736	71541	85065	98950	1159 .9	129518	146990	163908	
14590	27435	40765	57071	71668	85126	99068	116245	130289	147248	164598	
14890	27558	40988	57969	71672	85370	99298	116385	130399	147360	164766	

ՍԻՆԿԷՐ

ԿԱՑՍ. ՊԱԼԱՍՏԱՆ ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ

THE SINGER MANUFACTURING Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց տևողութեամբ այնքան գնահատուած են, որ ամբարիս ամէն կողմը տարածուած են և բոլոր ընտանիքները, դերձակները ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ օգտած են գործածել։ Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 490է ուելի պատուոյ վկայական և չքադրում ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուներուն մէջ։

Բէյրութ) 1. Մեծ փողոց, Գօն Մարչէլլ դիմաց Թիւ. 343 և 343 կրկին։
) 2. » » Կալաթա Սէրայի դիմաց։
Կալաթա) 1. Սինկէր խան Թիւնէլի եռաբ։
) 2. Թրամվայի կայարանին դիմաց։
Գալաթա) 1. Մուլթան Համամ Թիւ 2։
) 2. Մուլթան Գայաղիա, Թրամվայի կայարանին դիմաց Թիւ 13։
Սկիւտար) Զաբչը Գոյը, Թիւ. 120։

Դասերը և նարգարութիւնները ձրի։ Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բէյրութ, Մեծ փողոց, Թիւ. 343 և 343 կրկին, Սարգիս պէյ Ծիւղ Օղլուի տունը։ 16 50—26

Գ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՕՐԱՑՈՅՑ

ՀԱՄՄԱԶԳԱՑԻՆ

1908

ՀԱՄԱՌՕՏՔ, 128 էջ, 38 էջ յաւելուածով և Գոլսոյ Ս. Պարթևաքարն և Կիւլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսն լուսանկարներով զարդարեալ, 1 դահեկան թղթակազմ, 5 դահեկան փառակազմ։

ԸՆԴԱՐՁԱԿԸ, 320 էջ, Գոլսոյ Ս. Պարթևաքարն և Կիւլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին, ինչպէս նաև տասը ուրիշ լուսանկարներով զարդարեալ, իր մրցանակաւոր խնդիրներովը և օգտակար, պարզ և ամփոփ գիտելիքներովը ամէն անհատի, տեսակի, հասակի և վիճակի անհրաժեշտ ճոխ դանձարան է։

ԿԵՂԵՐՈՆ ՎԱՃԱՌՄԱՆ Մասթէսսեան տպարան, Կ. Պոլիս Ամերիկեան խան։ Կը ծախեն նաև ի Պոլիս և ի գաւառս միայն առաջնակարգ գրավաճառները։ Թղթակազմը 3 դահեկան, փառակազմը 10 դահեկան։ 20—4

Փուրալ գնել դեռ չսպառած։

ՕՍՄ. ԿԱՑՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱԶԴ.—4% քոմսիսիէ փոխառութեան օսմ. պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ. պայմանաժամը 1907 սեպտ. 1/14ին լրացող նոյն պարտաթուղթերուն 35 թուակիր կարօնները, ինչպէս նաև ներկայ ամսոյ 1/14ին կատարուած վիճակահանութեան մէջ ամորթի եղած պարգևները ներկայ սեպտեմբեր 1/14էն սկսեալ պիտի վճարուին Օսմ. Կայս. Պանքայի կիրչէներէն, ամէն օր, Գալաթիա, կէս օրէն առաջ ժամը 10էն մինչև 2½ կէս օրէն յետոյ, և մեջլիսէն առաջ ժամը 10էն մինչև կէս օր, ուրբաթ օրերը։ Ի փոխարէն կարօններու և ամորթի եղած պարտաթուղթերուն, որոնց կ'ընկերանան թուակիր պօրաբօներ, պարտաթուղթի տերերուն պիտի յանձնուի ընկալագիր մը, պայմանաւ որ իր շրջաբերութեան թուականէն տասը օր յետոյ ներկայացուի Օսմ. Կայս. Պանքայի անտուկին Գալաթիա, վճարուելու համար։ 13—9

Կ. Պոլիս, 29 օգոստոս 1907

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երբեւեկութիւն կառախումբերու 1907 սեպտ. 14 (Ն. Տ.) շաբաթ օրէն սկսեալ

ԷՍԿԻ-ՇԷՀԻՐ ԴՕՆԵԱՑԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կառ. թ. 222 խառն Առտ.		ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառ. թ. 221 խառն Իրկ.	
ժ.	վ.			ժ.	վ.
12	—	մկն. Էսկի-Շէհիր	ժմն.	3	—
12	42	» Կէօքճէ Գրսրք	մկն.	2	20
1	39	» Սապօնճը Բունար	»	1	38
2	33	» Ալաեռունտ	»	12	42
3	15	» Զէքիրլէր	»	11	53
4	10	» Տէօյէր	»	11	5
4	39	» Իշսանիլէ	»	10	20
5	3	» Համամ	»	9	53
5	14	» Կարլիկէօյ Համամ	»	9	44
5	41	մկն. Ափիոն Գարա Հիսար	ժմն.	9	13
6	1	ժմն. Ափիոն Իսար Հիսար	մկն.	8	53
6	41	» Գէօյիւք Զօպանլար	»	8	20
7	36	» Զայ	»	7	33
8	21	» Իսհաղլու	»	6	40
8	45	» Եասսխան	»	6	15
9	16	» Աղ Չէհիր	»	5	53
9	48	» Աղարի քէօյ	»	5	13
10	30	» Զամուչէք քէօյ	»	4	35
11	8	» Իլկին	»	4	3
11	55	» Գասրն-Խանը	»	3	9
12	50	» Սէբայ-Իէրի	»	2	27
1	22	» Մէչատան	»	1	47
2	22	» Բունար-Պաշը	»	12	42
3	—	ժմն. Գօնեա	մկն.	12	—
Իրկ.				առտ.	

ՀԱՑՏԱՐ ԲԱՇԱ ԷՍԿԻ - ՇԷՀԻՐԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կառախումբ թ. 44 խառն Առտ.	թ. 46 խառն Իրկ.	ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառախումբ թ. 41 խառն Առտ.	թ. 43 խառն Իրկ.
ժ. վ.	ժ. վ.			ժ. վ.	ժ. վ.
12 32	7 45	մկն. Գարաքէօյ Կամուրք	ժմն.	4 44	11 35
12 52	8 05	ժմն. Հայդար Փաշա	մկն.	4 24	11 15
1 22	8 15	մկն.	ժմն.	4 12	1 54
2 37	9 29	ժմն.	մկն.	2 58	9 50
2 45	9 40	մկն. Բէնճիլ	ժմն.	2 44	9 39
3 06	10 01	» Քուչուք	մկն.	2 24	9 17
3 28	10 24	» Կէյպզէ	»	2 03	8 55
3 50	10 48	» Տիլ Իսքէլէսի	»	1 33	8 26
4 —	10 58	» Քարփանճէլի	»	1 19	8 16
4 16	11 17	» Հէրքէք	»	1 08	8 06
4 37	11 39	» Եարմճա	»	12 41	7 42
4 49	11 51	» Քիւրքիւն Զիֆթլիք	»	12 29	7 30
4 59	12 22	» Տէրթնէհ	»	12 18	7 31
5 13	12 18	ժմն. Իզմիտ	մկն.	12 —	7 06
5 38	—	մկն.	ժմն.	—	6 41
6 11	—	» Գէօյիւք-Տէրթէնէ	մկն.	—	6 10
6 30		» Սարճէնա	»		5 41
7 03		» Հասքիւքի	»		5 25
7 44		» Կէյվէ	»		4 32
8 04		» Աղ-Հիսար	»		4 10
8 33		» Մէքէճէ	»		3 45
8 57		» Լէֆքէ	»		3 13
9 32		» Վէզիր-Խան	»		2 38
10 12		ժմն. Գիւլէֆլի	մկն.		2 02
10 24		մկն. » Քարաքէօյ	ժմն.		1 50
11 32		» Քարաքէօյ	մկն.		1 —
12 13		» Գօդիլիք	»		12 24
12 59		» Իչ Լօնիլ	»		11 48
1 29		» Զուքուրլ Հիսար	»		11 6
2 07		ժմն. Էսկի Շէհէր	մկն.		10 40
Իրկն.					առտ.

ԷՍԿԻ-ՇԷՀԻՐ ԷՆԿԻՒՐԻԻՐԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կառ. թ. 122 խառն Առտ.		ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառ. թ. 121 խառն Իրկն.	
ժ.	վ.			ժ.	վ.
1	—	մկն. Էսկի Շէհիր	ժմն.	11	—
1	44	» Աղ Բունար	մկն.	10	18
2	24	» Ալբիւ Գէօյ	»	9	46
3	4	» Պէյլիք Ախուր	»	8	58
4	9	» Սարիքէօյ	»	8	1
4	58	» Պիչէր	»	7	4
5	35	» Սասիլէր	»	6	27
6	9	» Պէյլիք Բէօփրիւ	»	6	—
7	3	» Բօլաթլի	»	5	16
8	21	» Մալի Գէօյ	»	3	49
9	15	» Սէնճան Գէօյ	»	2	47
10	—	ժմն. Էնկիւրիւ	մկն.	2	—
Իրկն.				առտ.	

ԱԼԱԵՌՈՒՆՏԷՆ ԳԷՕԹԱՀԷՍ.

ԵՐԹ Կառախումբ թ. 322 խառն Առտ.	թ. 324 խառն Իրկն.	ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառախումբ թ. 321 խառն Առտ.	թ. 323 խառն Իրկն.
ժ. վ.	ժ. վ.			ժ. վ.	ժ. վ.
2 35	12 45	մկն. Ալաեռունտ	ժմն.	2 —	12 05
2 55	1 5	ժմն. Գէօթահէա	մկն.	1 40	11 45

7 ՀԱՄԻՏԻԼ — ԱՏԱ-ԲԱԶԱՐ

ԵՐԹ Կառախումբ		ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառախումբ թ. 421 խառն Առտու	
	թ. 424 խառն Իրկն.				
ժ. վ.	ժ. վ.			ժ. վ.	ժ. վ.
5 34	7 15	ժմն. Ատա-Բազար	մկն.	5 3	6 40
5 52	7 33	մկն. Համիտիլ	ժմն.	4 45	6 22

Հանրային-Պարագի Վարչութիւնը ձեռք անցուցած ըլլալով դրոշմաթուղթի զուրկ ստացագիրներ պարունակող նամակներ, ստիպուած է օրինաձանցները հետապնդել և 38րդ յօդուածին մէջ կանխատեսուած տուգանքները գանձել։ Նմանապէս Վարչութիւնը պարագ կը համարի հարկաւորներուն ուշադրութիւնը հրաւիրել Դրոշմի Օրէնքին համակերպելու անհրաժեշտութեան վրայ, այս առթիւ յիշեցնելով թէ Օրենքին 50րդ յօդուածին համաձայն, կասարուած օրինազանցութեանց մասին տեղեկութիւն տուողները կը ստանան գանձուած տուգանքին կէսը։ Նաեւ այդ կարգի նամակներ ստացողները եւ բոլոր անոնք որոնց ձեռքը կրնան գտնուիլ այդ նամակները, շահ ունին տեղեկութիւն տալու ի վնաս ստորագրողներուն, միայն պատասխանատու՝ տուգանքներու մասին, 40րդ յօդուածին համաձայն։ Վերջապէս Վարչութիւնը կը ծանուցանէ հարկաւորներուն թէ կրնան %-ին 5 զեղչով վճարել նամակներու մէջ ներփակուած ստացագիրներուն դրոշմաթուղթը, արտասովոր դրոշմի ենթարկելով նամակներուն մէջ դրուելիք թուղթերը, որոնք ստացագիր բովանդակելուն յիշատակութիւնը պէտք է կրեն։

Ընդհ. Տնօրէնութիւն

1/14 օգոստոս 1907 30—13

* * *

Բոլոր պայմանագիրներու եւ մասնաւորաբար վարձակալութեան պայմանագիրներու վրայ նշանակուած ստացագիրներ։

Բոլոր պայմանագիրներու և մասնաւորաբար վարձակալութեան պայմանագիրներու վրայ նշանակուած ստացագիրները անհնարաբար ենթարկուած են թիւ. 85ի 9րդ յօդուածին մէջ կանխատեսուած դրոշմաթուղթին, այսինքն 10 փարա 40էն սկսեալ մինչեւ 100 դրուշի համար, և 20 փարա՝ 100 դրուշէն վեր գումարներու համար։ Օսմ. Հանր. Պարագի Վարչութիւնը տեսնելով թէ բազմաթիւ պայմանագիրներ Դրոշմաթուղթի Օրէնքին ենթարկուած չեն, ստիպուած է զանցառուներուն նկատմամբ դատական հետապնդում կատարել և 38րդ յօդուածին համաձայն տուգանքները գանձել, դրոշմաթուղթի զուրկ իւրաքանչիւր ստացագրի 150 կամ 250 դրուշ, փակցուելիք 10 կամ 20 փարա դրոշմաթուղթին համար։ Վարչութիւնը այս առթիւ հարկաւորները կը յիշեցնէ Դրոշմաթուղթի Օրէնքին 50րդ յօդուածին տրամադրութիւնները, որոնց համաձայն, զանցառուներէն գանձուած տուգանքներուն կէսը պիտի տրուի օրինազանցութիւններ իմաց տուող տեղեկատուին։ Վարչութիւնը կը զգուշացնէ այն մարդիկները, որոնք առանց կրնան գալ պայմանագիրներու վրայ նշանակուած ստացագիրները առանց դրոշմաթուղթի ձգելէն, միեւնոյն ատեն ուշադրութիւն հրաւիրելով այն անձերու, շահուն վրայ զրոս ունին պայմանագրի տերերը, եթէ տեղեկութիւն տան դրոշմաթուղթ զուրկ ստացագիրներու մասին։ Վարչութիւնը միեւնոյն ատեն կը ծանուցանէ հարկաւորներուն թէ կրնան պայմանագիրներու վրայ նշանակուած ստացագիրները կանխաւ ու ամբողջովին ենթարկել արտասովոր դրոշմի, %-ին 5 զեղչով։

Ընդհ. Տնօրէնութիւն

1/14 օգոստ. 1907 30—14

ԶԵՆԻԹ

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՑԻՆ ՀՌՉԱԿ ՎԱՃԵԼՈՂ

միակ ժամացոյցը իր նրբանկատ յօրինուածքին, իր բարեձեւութեան, իր տևողութեան և իր բարձր ճշդութեան համար, յատկութիւններ՝ որոնք բոլոր Արուեստանոցներու մէջ իրաւապէս արժանացուցած են զայն ամենաբարձր վարձատրութեանց, և որոնց համար կարելի է միայն զայն յանձնարարել և երաշխաւորել։ Իրրեւ կատարելագործութեան վերջին բառը՝ ժամագործական ճարտարարուեստին արդի կալուածին մէջ, ԶԵՆԻԹ ժամացոյցը լիովին կարդարացնէ իրեն ընծայուած անունը։

ՄԵԾ ՄՐՑԱՆԱԿ ԲԱՐԻՁ, 1900

ԱՌԱՋԻՆ ՄՐՑԱՆԱԿ.—ՆԷՕՇԱԳԷԼԻ ԴԻՏԱՐԱՆՆ. 1903
ԱՐՏԱՔՈՅՑ ՄՐՑՈՒԹԻՒՆ.—ԱՆԴԱՄ ԺԻՒՌԻ, ՄԻԼԱՆ. 1906
Ե.Ւ.Ճ. Ե.Ւ.Ճ. Ե.Ւ.Ճ.

ԱՄԷՆ ՄԵՏԱՂԷ ԵՒ ԱՄԷՆ ՄԵԾՈՒԹԵԱՄԲ

Ընդհ. Ներկայացուցիչ Թուրքիոյ համար — Գ. ՍԱՐԳԻՍՕՖ ԵՒ ԸՆԿ.

Մեծ վաճառատուն ժամացոյցներու, շղթաներու և գոհարեղէններու

ԹԻՒ 16 — ՊԱՇԱՆ ԳԱՔՈՒ — ԹԻՒ 16

Օռոզլի-Պաք հասատուութեան դիմացը

Ի Բէրա, կը գտնուի գոհարավաճառ Տ. Տ. ԷՔՄԷՔՃԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ քով,
Թիւ. 400 Մեծ - Փողոց 50—23

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՍՏԱՑԱԳԻՐ ՊԱՐՈՒՆԱԿՈՂ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՆԱՄԱԿՆԵՐ

Կարգ մը հարկաւորներ, կարծելով թէ նամակի մէջ ներփակուած ստացագիրները դերծ կը մնան Դրոշմի Օրէնքին 9րդ յօդուածէն (Թիւ. 85) արտադրած դրոշմաթուղթէն, իրենց յաճախորդներուն ու թղթակիցներուն կը յղեն դրոշմաթուղթ չփակցուած ստացագիրներ։ Այսպէս Դրոշմի Օրէնքին դէմ զանցառութիւն մը կատարած կ'ըլլան այդ հարկաւորները. նոյն օրէնքին համաձայն գրութիւններու արտաքին ձեւը կերպարանափոխ չըներ այդ պայմանները՝ դրոշմաթուղթի տեսակէտով։ Բացորոշ տրամադրութեանց (յօդ. 1 և 9, թիւ. 85) համաձայն, այն ամէն ընկալագիրներն ու ստացագիրները, որոնք իրր մուրհակ կը յանձնուին ուրիշի մը, դրոշմաթուղթ ենթակայ են, բայց ի 21րդ և 79րդ յօդուածներուն մէջ կանխատեսուած գրութիւններէն։ Այդ օրինազանցութեան հետեւանքը կը կրեն այդ նամակներուն տակ ստորագրողները, որոնք օգէ չան չունին, նկատելով որ այդ մասին սահմանուած դրոշմաթուղթը (յօդ. 9, թիւ 85) պարտին վճարել ամէն անոնք որոնց կը յանձնուին գրութիւնները (6րդ յօդուած, 3րդ հատուած)։ Հետեւաբար նամակագիրներուն ներելի է՝ դրոշմաթուղթի գումարը անցընել անոնց հաշուին որոնց յղուած են այդ գրութիւնները։

Cie RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈՓԵՆԱՒԱՃԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթական երթեւեկութիւններ

Սեպտեմբեր

Գշ. 11]24 Պիրէոն, Ադրիանոպիրա, Մելջիրէն առաջ ժամը 10ին։ Հաղորդակցո Թիւն Բար. Սիրա ու Սուր ոչ նաւահանգիստներ մեկնող չշաբենաւին հետ։

Գշ. 11]24 Օռեսա ժամը 4ին։ Հաղորդակցութիւն Խրիմ-Կովկաս, Խրիմ-Ազով, Օռեսա-Բէլբան, Օռեսա-Նիքոլայէվ գիծերու չշաբենաւերուն հետ։

Դշ. 12,25 Սէվաստոպոլ ժամը 10ին։

Երշ. 13]-6 Տարտանէլ, Միթիլիլի, Իզմիր, Բիրա, Թրիպոլի, Պերութ, Սոֆիա, Բոռ-Սիրա, Ադրիանոպրիա, Իրիկուան ժամը 4ին։

Շբ. 15]28 Օռեսա, ժամը 12ին։

50—31

ԹՈՐԹԸ ԿԱՑԱՔ

ԳԵՂԱՆԻ ԿՈՍՄՈՒՀԻՒ ՄԸ ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԾԵՐՈՒԿ ԱՌԻՒԾԸ

ԺԹ.

ԱՆՏԱՌԸ ԿԸ ՊԱՀԷ ԻՐ ԳԱՂՏՆԻՔԸ

—Այնպէս է, բաւ դատաւորը միամիտ չեշտով մը։

Բայց դիտած էր որ Լօրան ուրիշ հարցում մը ուղղած էր՝ իր ըսած հարցման պատասխանելով։

Ուստի միեւնոյն անտարբեր ձայնով, բաւ. Պ. Մէնէսթրօ.

— Այսպէս, որսորդութեան ու սպանութեան միջեւ անցած ժամանակամիջոցին Ժերմէն Մարպրոս կենդանութեան նշան ցոյց չէր տուած։

Լօրան վարանում երեւոյթ մը առաւ ու գիրքը սեղմուեցաւ։ Դատաւորը բան մը գիտէր արդեօք։

— Ոչ, բաւ., վրդոված ձայնով։

— Եւ որովհետեւ խնդիրը կը դառնայ երկուքան վրայ, ձեզ չպիտի նախատեմ, հարցնելով թէ ձեր յիշատակները ճըշդի՞ա են։

— Արդաքեւ, շատ գէշ յիշողութիւն ունեցած պիտի ըլլայի, եթէ երբեք երկի անցքերը միտքս չմնային, բաւ Լօրան, որ կը փորձէր ժպտիլ...

Բիչ մը վարանելէ յետոյ, յարեց.

— Կրնամ այլեւս հեռանալ։

— Բայց այո՛, բաւ Պ. Մէնէսթրօ կատակելով։ Կը տեսնեմ որ շատ չէք ախորժիր իմ ընկերակցութենէս...

Լօրան դուրս ելաւ, ներողութիւն խնդրելով։

— Հաճեցէք ձեր եղբօրմէն խնդրել որ դայ ինծի հետ խօսակցի, բաւ դատաւորը, որ Լօրանը դէպի ի դուռ առաջնորդեց մեծարանքով, իբր թէ իր տան սրահին մէջ գտնուէր։

Դուռը կիսաբաց մնաց և Պ. Մէնէսթրօ, որ մտեցած էր անոր, իսկոյն չեռացաւ կա՛մ դիպուածաւ և կամ նախանձու զգացումէ մը մղուած։ Արդ, Միշէլ տեսնելով որ այդ տեսակցութիւնը կ'երկարէր, և ա՛լ ուելի մատանութեան մասնուած, հարերութիւն չէր ունեցած երկար ատեն սպասելու. ուստի վար կ'իջներ այն միջոցին երբ Լօրան իր յարգամիտը կ'կլլէր։ Կիսաբաց դռնէն Պ. Մէնէսթրօ տեսաւ երկու եղբայրները։ Իրարու դէմ ելլելով կանգ առին երկու եղբայրները։ Արագօրէն քանի մը խօսք փոխանակեցին մեղմաձայն։ Միշէլ ու Լօրան չատ ցած ձայնով կը խօսէին։ Դատաւորը չկրցաւ բան մը լսել։ Իրերաւ գուշակեց, որովհետեւ ծալք մը առաջ եկաւ ճակտին վրայ և շող մը աչքերուն մէջ։ Գրեթէ նոյն միջոցին ներս կը մտնէր Միշէլ։ Դատաւորը սրահին միւս ծայրը կը գտնուէր և մատիտոնութեամբ պատուհանէն դուրս կը նայէր՝ ագռաւներու թռչիլը դիտելով, որոնք գարշ երկնքին մէջ կը թեւաձէին։ Լօրանի սպրդեցուցած բառերը լսելով՝ Միշէլ բոլորովին ապահովուած կը թուէր, քանի որ վայելուչ շարժուձեւերով մօտեցաւ դատաւորին։

— Պարոն, ինծի հետ տեսակցիլ կը փափագիք։

— Ներողութիւն՝ ձեզ անհանգիստ ընելուս համար, քանի որ ձեր եղբօրմէն տարբեր տեղեկութիւններ չպիտի կրնաք հաղորդել։ Հետեւաբար կատարուածը պարզ ձեւակերպութիւն մըն է, դիպուածի արդիւնք...

— Դիպուած մը օրուն չնորհակալ պէտք է ըլլամ, քանի որ ինծի առիթ կ'ընծայէ տեսակցելու դատաւորի մը հետ զոր կը յարգեմ...

Պ. Մէնէսթրօ քաղաքավարական խոնարհութիւն մը ըրաւ։ Յետոյ սկսաւ հարցաքննութիւնը։

— Ինչպէս գիտէք, սա տարաբախտ Ժերմէն Մարպրոսի վրայ կը դառնայ խնդիրը։

— Այո՛... Բայց չեմ կարծեր որ ձեզի ըսելիքներս արժէք մը ունենան... եղբօրմէս առանձին բնաւ չէի տեսներ զանի, կամ այնքան հաղուադէպ կերպով որ իմ վկայութիւնս շատ պիտի նմանի Լօրանի վկայութեան։ Բացարձակապէս անկարելի է ոևէ թելադրութիւն մը ընել այդ տարի մասին... Դղեակին մէջ խելայեղութեան մատնուած ենք ամբողջ, այդ տարին լուրը իմանալով, որովհետեւ կը սիրէինք այդ աղջիկը, և մեր սիրը նախանձ կամ տենչութիւն առաջ չէր բերած մեր միջեւ։

— Եղբայրական բարեկամութեան հաղուադիւտ օրինակ մը, բաւ դատաւորը քաղցրութեամբ։

— Այնպէս չէ՞... Ժերմէն մեր առջեւ ոևէ ակնարկութիւն չէր ըրած մօտալուտ վտանգի մը մասին... Թշնամի ունենալը չէինք գիտեր... Ո՞վ կրնայ գործած ըլլալ այդպիսի գարշելի տարի մը։

Միշէլ խոհուն ու մտազբաղ երեւոյթ մը առաւ։ Պ. Մէնէսթրօ վերջին հարցում մը ըրաւ, ինչպէս ըրած էր Լօրանի։

— Ոհիրը գործուած օրը չտեսա՞ք Ժերմէն Մարպրոսն։

— Ոչ։ Առջի օր իրարմէ բաժնուած առենիս Ժերմէն սովորականին պէս զուարթ էր ու անփոյթ։

— Երբէկ լ